

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TAKSİM YAPMAYA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN
GELİŞTİRİLMESİ

NURTEN ÇALHAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MAYIS, 2020

MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TAKSİM YAPMAYA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

NURTEN ÇALHAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Sözlü Savunma Tarihi: 21.05.2020

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hamit YOKUŞ

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Tuba YOKUŞ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Çağrı ŞEN

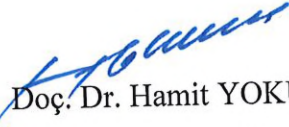
Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL

MAYIS, 2020

TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 08/05/2020 tarih ve 329/1 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin (24/7 veya 38/8) maddesine göre, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı tezini incelemiş ve aday 21/05/2020 tarihinde saat 11.30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 70 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin **kabul** edildiğine oy birliği ile karar verilmiştir.

Doç. Dr. Hamit YOKUŞ
Tez Danışmanı

Doç. Dr. Tuba YOKUŞ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Çağrı ŞEN
Üye

ETİK BEYANI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanan “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasında;

- Tez içinde sunulan veriler, bilgiler ve dokümanların akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Tez çalışmasında yararlanılan eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterildiğini,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Bu tezde sunulan çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 21/05/2020

NURTEN ÇALHAN

Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

TAKSİM YAPMAYA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

NURTEN ÇALHAN

Yüksek Lisans Tezi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hamit YOKUŞ

Mayıs 2020, 98 sayfa

Bu araştırmada üniversite düzeyinde öğrenim gören ve Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılacak Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın uygulama grubunu, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Bilim Dallarında ve Türk Müziği Konservatuvarlarında 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Güz-Bahar yarıyılında öğrenim gören Geleneksel Türk Sanat Müziği türü kapsamında çalgı eğitiminde taksim eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri (N=151) oluşturmaktadır.

Araştırma sürecinde geliştirilen “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği” Likert tipi bir ölçektir. Uzman görüşleri sonucunda oluşan ölçeğin 30 maddelik hali, ön deneme için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Bilim Dalında ve Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya Devlet Konservatuvarı 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden Geleneksel Türk Sanat Müziği Çalgısı çalan toplam 26 öğrenciye uygulanmıştır. Ön denemenin ardından hazırlanan ölçeğin deneme uygulaması kapsamında, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Bilim Dallarında, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Türk Sanat Müziği Anasanat Dalı ve Türk Müziği Konservatuvarlarında 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Güz-Bahar yarıyılında öğrenim gören ve 1, 2, 3 ve 4. sınıf Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi kapsamında taksim eğitimi alan öğrenciler (N=151) araştırmaya dâhil edilmiştir. Uygulama yapılan üniversiteler, Türkiye'nin her coğrafi bölgesinden en az bir üniversite olacak şekilde seçkisiz (random) belirlenmiştir.

Ölçek verilerinin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett's test sonuçlarına bakılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin değeri .86 ($p > .60$), Barlett's test ($p < .05$) sonucu anlamlı olduğu belirlenmiş ve ölçek verilerinin faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır. Faktör analizleri sonucu çıkarılan maddelerden sonra ölçek son halini almıştır. Ölçek, “taksime ilişkin kaygı”, “taksimden haz alma” ve “taksimden eğitsel katkısı” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşan toplam 19 maddelik bir ölçektir. Taksime ilişkin kaygı alt boyutundaki maddeler haricinde olumsuz ifade içeren maddeler ters maddedir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilir ve güvenilir “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum lği” geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Müzik eğitimi, Türk sanat mziği eğitimi, algı eğitimi, taksim, tutum, lek.

ABSTRACT

DEVELOPMENT OF AN ATTITUDE SCALE TOWARDS A TAKSİM PERFORMANCE

NURTEN ÇALHAN

Master's Thesis, Department of Fine Arts Education

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hamit YOKUŞ

May, 2020, 98 pages

The aim of this research is Develop of an Attitude Scale Towards a *Taksim* Performance, which can be used to measure the attitudes of students who study at the university level and receive Traditional Turkish Art Music Instrument education.

The application group of the research was *Taksim*, who received training in musical instrument education within the scope of Traditional Turkish Art Music, which was studied in the Faculty of Fine Arts and Design, Faculty of Education, Fine Arts Education Departments, Music Education Sciences and Turkish Music Conservatories in the Fall-Spring semester of 2019-2020 academic year. It consists of 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students (N=151).

“Attitude Scale Towards *Taksim* Performance” is a Likert type scale. The 30-item version of the scale, which is formed as a result of expert opinions, is the Traditional Turkish Art Music Instrument in Muğla Sıtkı Koçman University Faculty of Education Fine Arts Education Department Music Education and Hatay Mustafa Kemal University Antakya State Conservatory students. It was 1st, 2nd, 3rd and 4th grades. Within the scope of the trial application of the scale prepared after the pre-trial application, Faculty of Education Fine Arts Education Department Music Education, Faculty of Fine Arts and Design Turkish Art Music Department and Turkish Music Conservatories in the Fall-Spring semester of 2019-2020 academic year. Traditional Turkish Classical Music instrument training in 1st, 2nd, 3rd and 4th grades total (N) 151 students who received training in the scope of the study were included in the study. The study group of the study was randomized to be at least one university from each region.

Kaiser-Meyer-Olkin and Barlett's test results were examined to determine the suitability of the scale data for factor analysis. Kaiser-Meyer-Olkin value .86 ($p > .60$), Barlett's test ($p < .05$) was determined to be significant and scale data were found to be suitable for factor analysis. As a result of factor analysis, a total of 11 items were removed from the scale. As a result of factor analysis, a total of 11 items were removed from the scale. The scale is a 19 item scale consisting of three sub-dimensions: “anxiety about *taksim*”, “get pleasure from *taksim*” and “education contribution of *taksim*”. Substances containing

negative expression except for items of anxiety sub-dimension related to division are reverse. Cronbach Alpha reliability coefficient of the scale was calculated as .91.

As a result of the research, a valid and reliable “Attitude Scale Towards *Taksim* Performance” was developed, which can be used to measure students attitudes towards *taksim*.

Keywords: Music education, Turkish art music education, instrument education, *taksim*, attitude, scale.

ÖNSÖZ

Geleneksel Türk Sanat Müziğinde çalgı müziği formu olan taksim, dinleyiciyi taksimden sonra çalınacak eserin makamına hazırlamak için doğaçlama olarak seslendirilen makamsal ve usulsüz bir formdur. Başarılı bir taksim yapabilmenin müzikal ve teknik ustalık gerektirdiği söylenebilir. Ustalığın yanı sıra başarılı bir taksim yapabilmeyi sağlayan etkenlerden birinin de taksim yapmaya ilişkin tutum olduğu düşünülmektedir. Tutumlar, bir nesne veya duruma karşı duygu, düşünce ve davranışları etkileyebilir. Literatürde tutumun, akademik başarı, çalışma alışkanlığı ve motivasyon vb. üzerinde etkisi olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Bu doğrultuda, öğrencilerin taksime karşı olan olumlu tutumlarının taksim yapmadaki başarılarının artırılabilceği söylenebilir. Bu araştırmada, Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksime karşı tutumlarını belirleyebilmek için “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir. Geliştirilen “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği”nin taksim eğitimi alan öğrencilere, ilgili literatüre ve gelecekte bu yönde yapılacak araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma boyunca bilgi ve tecrübelerini paylaşan değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Hamit YOKUŞ’a; tutum ölçeği hazırlamama ve geliştirmeme yardım eden Doç. Dr. Tuba Yokuş’a; verilerin analizinde yardımcı olan Prof. Dr. Yahya Altinkurt ve Doç. Dr. Muhammet Mustafa Alparslan’a; ölçeğimin uygulama grubundaki öğrencilere ulaşmamda yardımcı olan Dr. Öğretim Üyesi Erhan TEKİN, Öğretim Görevlisi Oğuzcan KALIVER ve Öğretim Görevlisi M. Demet DOĞRUÖZ’e; ölçeğin geliştirilmesinde görüşlerini esirgemeyen değerli hocalarıma ve ölçeği cevaplayan bütün öğrencilere; beni maddi ve manevi olarak her zaman destekleyen aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
TABLolar DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
EKLER DİZİNİ	xv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı	5
1.2. Araştırmanın Önemi	5
1.3. Araştırmanın Varsayımları	6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	6

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim ve Öğretim	7
2.2. Sanat Eğitimi ve Müzik Eğitimi	9
2.3. Çalgı Eğitimi	11
2.4. Taksim	12
2.5. Tutum	17
2.5.1. Tutumların Ölçülmesi	19
2.6. Taksim ve Tutum	22
2.7. Literatür Taraması	22
2.7.1. İlgili Yurtdışı Araştırmalar	22
2.7.2. İlgili Yurtiçi Araştırmalar	24

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Uygulama Grubu.....	28
3.2. Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Uygulanması.....	31
3.3. Verilerin Analizi	33

BÖLÜM IV BULGULAR

4.1. Ölçeğin Faktör Analizi Sonuçları	35
4.2. Ölçeğin Güvenirlik Analizi Sonuçları	44

BÖLÜM V TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	46
5.1.1. Ölçeğin Hazırlanması İle İlgili Sonuç.....	46
5.1.2. Ölçeğin Uygulanması İle İlgili Sonuç.....	47
5.1.3. Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri İle İlgili Sonuç.....	47
5.2. Tartışma	48
5.3. Öneriler	50

KAYNAKÇA.....	52
EKLER.....	59
EK 1. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul'u İzni.....	59
EK 2. Uygulama Yapılan Üniversitelerin Uygulama İzinleri.....	60
EK 3. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Taslak Hali	80
EK 4. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği.....	82
ÖZGEÇMİŞ	83

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Uygulama Yapılan Üniversiteler ve Araştırmaya Katılan Öğrenci Sayıları....	29
Tablo 2. Araştırmaya Dâhil Edilen Üniversiteler ve Öğrenci Sayıları	30
Tablo 3. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Müzik Eğitim Kurumlarına Göre Dağılımları.....	31
Tablo 4. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin KMO ve Barlett's Test Sonuçları	35
Tablo 5. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Açıklanan Varyans Tablosu....	37
Tablo 6. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Döndürülmüş Faktör Matrisi ..	38
Tablo 7. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin KMO ve Barlett's Test Sonuçları	40
Tablo 8. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Açıklanan Varyans Tablosu....	41
Tablo 9. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Döndürülmüş Faktör Matrisi ..	42
Tablo 10. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları İçin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı	44

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Yamaç Birikinti Grafiği.....	36
Şekil 2. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Yamaç Birikinti Grafiği.....	41

KISALTMALAR DİZİNİ

- ADK:** Antakya Devlet Konservatuvarı
AFA: Açımlayıcı Faktör Analizi
DK: Devlet Konservatuvarı
DTMK: Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı
EF: Eğitim Fakültesi
GSE: Güzel Sanatlar Eğitimi
GSF: Güzel Sanatlar Fakültesi
GSTF: Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
KMO: Kaiser-Meyer-Olkin
MEABD: Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
TMDK: Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı
TMK: Türk Müziği Konservatuvarı
TSMAD: Türk Sanat Müziği Anasanat Dalı
TYYTÖ: Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul İzni.....	59
Ek 2. Uygulama Yapılan Üniversitelerin Uygulama İzinleri.....	60
Ek 3. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Taslak Hali.....	80
Ek 4. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği.....	82

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bireylerin bilgi, beceri ve çeşitli durumlara ilişkin tutumları eğitim yoluyla gelişebilir. Eğitim, bireyin yaşamını devam ettirebilmesi için sahip olması gereken davranışları kazandığı ve bu davranışları kendine özgü nitelikleriyle yaşamlarında aktif olarak kullandıkları, yaşam boyu devam eden bir süreçtir (Taşpınar, 2017). Eğitimin alt boyutlarından biri olan sanat eğitiminin, bireylerin sanatsal becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı söylenebilir. Güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini kapsayan sanat eğitimi, üretkenlik yeterlilikleri olan insanları yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitimidir (Yener, 2009). Sanat eğitiminin alt dallarından biri olan müzik eğitimi ise bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değişiklikler oluşturma sürecidir (Uçan, 1994). Müzik eğitimi, bireye gelecekteki müziksel yaşantısı için yön göstererek müzikal davranış ve yön (istikamet) kazandırmayı amaçlamaktadır (Yener, 2009).

Ülkemizde üniversite düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar Eğitim Fakülteleri (EF), Konservatuvarlar, Güzel Sanatlar Fakülteleri (GSF) ve Sahne Sanatları Fakülteleri'dir. EF'ye bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri (GSE) Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında (MEABD) müzik öğretmenliği eğitimi verilmektedir. Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında alan eğitimi kapsamında; "Uluslararası Sanat Müziği", "Geleneksel Türk Halk Müziği", "Geleneksel Türk Sanat Müziği" ile "Güncel ve Popüler Müzikler" olmak üzere temel olarak dört müzik türünü kapsayan bir eğitimin gerçekleştirildiği söylenebilir. Bu müzik türlerinden 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda Türk Sanat Müziği türü kapsamında Bireysel Çalgı Eğitimi (Kanun, Ney, Tambur, Ud, Üç Telli Kemençe), Türk

Sanat Müziği Teorisi ve Uygulaması, Türk Müziği Tarihi, Türk Sanat Müziği Korosu dersleri bulunmaktadır (Çalhan ve Yokuş, 2019).

Geleneksel Türk Sanat Müziği içeriğinde yer alan Bireysel Çalgı Eğitimi (Kanun, Ney, Tambur, Ud, Üç Telli Kemeçe) 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yedi yarıyılı kapsamaktadır. Genel olarak programda teknik bilgi ve becerileri geliştirici çalışmalara, oktav, arpej, akor ve dizi çalışmalarına, çeşitli formlarda eser çalışmalarına, makamsal eserler ve makamların nazari bilgileri ile taksim, transpozisyon ve deşifre çalışmalarına yer verildiği görülmektedir (YÖK, 2018). Türk Müziği Konservatuvarlarının (TMK) çalgı ders içeriklerine bakıldığında ise makamsal çalgı eserleri ve Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgı müziği formları, teknik bilgi ve becerileri geliştirici çalışmalar, geleneksel çalım tekniği oluşturma, makamsal seyir, doğaçlama ve geçki çalışmaları, transpoze ve taksim gibi konulara yer verildiği görülmektedir (EÜ, 2019; SÜ, 2019).

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgı müziği formlarından olan taksime, EF GSE MEABD'nin ve TMK'nin programlarında yer verildiği anlaşılmaktadır.

Taksim yapmaya ilişkin yürütülen çalışmalar çerçevesinde Çalhan ve Yokuş (2019) tarafından Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi GSE MEABD 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı Bahar Yarıyılında Bireysel Çalgı Eğitimi Kanun dersi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin taksim yapmaya ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılmasına yönelik bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, taksim yaparken teknik ve müzikal olarak zorluk yaşayan ve yeterli donanımına sahip olmadığını düşünen kanun öğrencilerinin olduğu ve taksim yaparken duygusal olarak zorluk yaşadıkları (telaş ve stres) belirlenmiştir. Araştırmanın sonucuna dayalı olarak kanun öğrencilerinin taksim yaparken yaşadıkları zorlukların taksim yapmaya karşı tutumlarını etkilediği söylenebilir.

İlgili literatürde eğitimin farklı alanlarında gerçekleştirilmiş araştırma sonuçları, tutumun akademik başarı, çalışma alışkanlığı, motivasyon vb. üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, eğitimin çeşitli alanlarında gerçekleştirilmiş bazı araştırmalar aşağıdaki gibidir:

Özmenteş ve Özmenteş (2009) çalışmalarında, çalgı eğitiminde öğrencilerin çalgı çalışmaya ilişkin tutumları ile bireysel özellikleri ve performans düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının yaşlarına, günlük çalışma sürelerine ve okumakta oldukları okula göre

farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin çalgı çalışmaya yönelik tutumlarının çalgı çalışma sürelerine olumlu yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Diğer bir araştırmada ise Kaya, Bozaslan ve Genç (2012), anne ve baba tutumlarının üniversite öğrencileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma kapsamında, anne ve baba tutumlarının, üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerine, sosyal kaygılarına ve akademik başarıları üzerindeki etkisini saptamışlardır. Araştırma sonuçlarına dayanarak, anne ve babaların sahip oldukları tutumların, öğrencilerin akademik başarılarına ve kişilik gelişimlerine etkisi olduğu söylenebilir.

Eğitimin farklı bir alanında gerçekleştirilen başka bir araştırmada Kazazoğlu (2013), ortaöğretim 8 ve 9. sınıf öğrencilerinin Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumlarının akademik başarıları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin akademik başarıları ile Türkçe dersine yönelik tutumları arasında bir ilişki bulunamamış, diğer taraftan İngilizce dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

Başka bir çalışmada ise Güven (2008), ilköğretim öğrencilerinin öğrenme stilleriyle Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırması sonucunda, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği puanları ile akademik başarıları ve öğrenme stilleri arasında ilişki olduğu belirlenmiştir.

Uluslararası literatür çerçevesinde gerçekleştirilen başka bir araştırmada Rula (2006), Yabancı Dil üniversite öğrencilerinin Lübnan İngilizcesinin dil öğrenimi hakkındaki düşüncelerini incelemiştir. Ayrıca, öğrencilerin İngilizce ve Fransızca öğrenmeye ilişkin inançlarını karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin İngilizce ve Fransızca öğrenme motivasyonlarına ilişkin inançları ile Lübnan dil öğrenme durumları arasında ilişki olduğu saptanmıştır.

Başka bir araştırmada ise Pierce, Stacey ve Barkatsas (2007), ortaokul öğrencileri için matematikle teknolojiyi öğrenmeye yönelik “Matematik ve Teknoloji Tutumları Ölçeği” geliştirmişlerdir. Ayrıca, ölçek verilerinin okullar ve cinsiyetler arasındaki farklılıklarını incelemiştir. Araştırmaya 6 okuldan 350 öğrenci katılmıştır. Ölçek, 5 alt faktörden (matematiksel güven, teknolojiye güven, matematiği teknolojiyle öğrenmeye yönelik tutum, duygusal katılım ve davranışsal katılım) oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, matematiği öğrenme tutumu, erkekler için sadece teknolojiyi kullanma güveniyle ilişkili

olduğu belirlenmiş, kızlar için ise sadece matematik güveniyle negatif bir ilişki bulunmuştur.

Diğer bir çalışmada Merisuo Storm (2007), iki dilli eğitimin öğrencilerin ana dil okuryazarlığı becerilerinin gelişimini olumsuz etkileyip etkilemediğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yabancı dil öğrenimine yönelik tutumlarının ikinci dil becerilerine katkı sağladığı belirlenmiştir.

Müzik eğitimi alanında gerçekleştirilmiş araştırmalar kapsamında ise Önder (2014), mesleki müzik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin, deşifre becerilerine yönelik öz yeterlilik algıları ve tutumlarını; ritim, nota okuma, beceri, müzik terimleri ve tekrar işaretleri, duygusal, gereklilik ve yeterlilik alt boyutlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını araştırmıştır. Çalışmasının sonucunda, üniversite, cinsiyet, lise mezuniyeti ve bireysel çalışmalarda deşifreye ayrılan zaman değişkenlerine göre anlamlı bir farklılıklar saptamıştır. Bunun yanında sınıf, çalgı, haftalık solfej ders saati yeterliliği ve derste deşifreye ayrılan zaman değişkenlerine göre ise anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Ayrıca araştırmanın, bireysel çalışmalarda “deşifreye zaman ayırma” değişkenine ait analizlerin sonucuna göre öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin ve tutum ölçeği puanlarının bireysel çalışmalarda deşifreye zaman ayırma değişkeni ile arasındaki fark tüm alt boyutlarda anlamlı bulunmuştur.

Yukarıdaki araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, öğrencilerin bir konuya veya derse ilişkin olumlu tutumlarının derse yönelik motivasyonlarını arttırdığı, öğrenmelerini kolaylaştırdığı, akademik başarılarını ve davranışlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Tutum, bir objeye karşı olumlu ya da olumsuz yaklaşma şekli olup doğrudan gözlenebilen bir özellik değildir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014). Tutum, ele alınan bir nesneye, bir duruma ya da olaya karşı olumlu veya olumsuz tavrı olarak da ifade edilebilir (Turanlı, Karakaş Türker ve Keçeli, 2008). Başka bir tanıma göre tutum, bireyin herhangi bir grup şeye, bireylere, olaylara ve çok çeşitli durumlara karşı bireysel etkinliklerindeki seçimini etkileyen kazanılmış içsel bir durumdur (Senemoğlu, 2018). Allport (1935 akt. Sakallı Uğurlu, 2018) ise tutumu, “her türlü nesneye veya duruma verilen tepkileri doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilecek deneyimler sonucu oluşturulmuş bir zihinsel hazır oluş hali” olarak ifade etmiştir.

Tutumlar sosyal algımızı ve davranışlarımızı etkilemektedir (Üstüner, 2006). Tutumun ortamsal etkenlerle etkileşimi halinde davranışı meydana getirdiğini gösteren araştırmalar vardır (LaPiere, 1934; Minard 1952; Kutner, Wilkins ve Yarrow, 1952 akt. Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014). Bireyin bir objeye karşı tutumunun bilinmesi, o bireyin objeye karşı davranışının ne olacağını tahmin etmeyi sağlayabileceği için uygulamada önemlidir (Üstüner, 2006). Bireyin tutumları ölçülerek uygulamadaki davranışları tahmin edilebilir veya belirlenebilir. Tutumlar doğrudan ölçülemediği için dolaylı olarak bireylerin davranışları yoluyla ölçülebilir. Tutumları ölçmede genellikle sorulara cevap verme veya fikir belirtme gibi sözel davranışlar kullanılır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014).

İlgili literatür incelendiğinde, Geleneksel Türk Sanat Müziği eğitimi alan öğrencilerin çalgı eğitimlerinde taksim yapmaya ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracının olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan, öğrencilerin taksim yapmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesi, eğitim süreçlerinde kazandırılması hedeflenen becerileri ne derecede gerçekleştirip gerçekleştirmediklerine yönelik bir öngörü sağlayabilir. Bu bağlamda, Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya ilişkin tutumlarının belirlenebilmesi için, taksim yapmaya ilişkin bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi gerekli görülmüştür.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, üniversite düzeyinde öğrenim gören ve Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilecek “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi”dir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Tutum, olumlu veya olumsuz olabildiği gibi somut veya soyut bir kavrama yönelik de olabilir. Tutum, belirli bir tutum nesnesine yönelik, bireyi davranışa götüren düşünce ve duyguların toplamıdır. Belirli bir tutum nesnesine yönelik güçlü ve olumlu bir tutum, bireyin davranışına yön verebilir (Demirtaş-Madran, 2012).

Eğitim, tutumların şekillenmesinde ve değişmesinde önemli bir etmendir. Öğrencinin öğrenmeye yönelik olumsuz tutumlarının bilinmesi, olumsuz tutumlarının değiştirilebilmesi bakımından önemlidir. Tutumlar doğrudan gözlenemez, bireylerin davranışlarından yordanabilir (Yalçinkaya ve Eldemir, 2013). Bu bağlamda, Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgılarını çalan öğrencilerin taksim yapmaya ilişkin tutumlarının, geliştirilecek ölçme aracı ile belirlenmesi önemli görölmektedir. Buna ek olarak, literatürde taksim konusu ile ilgili tutum ölçeğinin yer almaması nedeniyle araştırma sonunda geliştirilecek “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği”nin (TYYTÖ) ilgili literatüre ve bu konu ile ilgili gelecekte yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışma kapsamında;

1. Verilerin toplanmasında kullanılan ölçme aracına katılımcıların içtenlikle cevap verdikleri,
2. Ölçekte yer alan tüm maddelerin Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgılarını çalan öğrencilerin taksim yapmaya ilişkin tutumlarını ölçmede geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen uygulama, EF GSE MEABD, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakölteşi (GSTF) Türk Sanat Müziği Anasanat Dalı (TSMAD) ve TMK’de 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Güz ve Bahar yarıyıllarında Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi kapsamında taksim eğitimi alan öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim ve Öğretim

Eğitim bilimi, eğitim ve öğretim olmak üzere iki temel kavramdan oluşmaktadır (Karşlı, 2012). Eğitim, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede etkili bir süreç niteliğindedir (Uçan, 2005). Genel olarak eğitim, bireyin, geçmiş ve gelecek yaşantılarının temelini ifade etmekle birlikte davranış, tutum, düşünce ve anlayışlarının niteliğini de belirlemektedir (Karşlı, 2012).

Eğitimin günümüze kadar birçok tanımı yapılmıştır. Tezcan (1985)'a göre eğitim, kişiliğin gelişmesine yardım eden ve onu esas alan, onu yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan süreçtir. Ertürk (1994) ise eğitimi, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla, kasıtlı ve istendik olarak değişme meydana getirme süreci olarak tanımlamıştır. Demirel (2017)'e göre eğitim, bireyde kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir. Başka bir bakış açısına göre eğitim, bireyin doğuştan getirdiği gizil güçlerini ortaya çıkarma ve bunları yeteneğe dönüştürme sürecidir (Karşlı, 2012). Fidan (1996) ise eğitimi, insanları belirli amaçlara göre yetiştirme süreci olarak tanımlamıştır.

Eğitim günümüze kadar çeşitli şekillerde tanımlanmasına karşın yapılan tanımlara bakıldığında süreç, yaşantı ve amaç ifadelerinin eğitime yönelik ortak ifadeler olduğu söylenebilir. Yapılan tanımlardan yola çıkarak eğitimin, bireyin yaşantısı yoluyla bir amaç doğrultusunda yapılan davranış değiştirme süreci olduğu söylenebilir.

Eğitim süreci, belli bir hedefe yönelik birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken öğrenmelerden oluşmaktadır. Belli bir hedefe yönelik olmayan her öğrenmeye eğitim denilemez. Eğitim süreci; hedef, öğrenme ve öğretme etkinlikleri ile değerlendirme olmak üzere üç temel ögeden oluşmaktadır (Fidan, 1996).

Eğitim sürecinin ögelerinden biri olan hedef, öğrenciye kazandırılmak istenen yeni davranışlar ya da öğrencinin önceki davranışlarında oluşturulmak istenen değişikliklerdir (Sünbül, 2007). Diğer bir öge olan öğrenme, kişilerle, paydaşlarla ya da akranlarla kurulan etkileşim sonucu oluşan davranış değişikliği olarak tanımlanabilir (Demirel, 2017). Karslı (2012)'ya göre öğrenme, çevreyle, paydaşlarla veya karşıtlarla etkileşim sonucu kalıcı izli bir etkinin oluşmasıdır. Taşpınar (2017)'a göre öğrenme, bireyin eğitilmiş olarak kabul edilebilmesi için gerekli olan ve yaşamı boyunca bulunduğu ortamlardan edinebileceği bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışların alt yapısını oluşturan kazanımlardır. Sünbül (2007)'e göre öğrenme, yaşantısı sonucunda insanın davranışında oluşan değişmedir. Öğrenme, eğitim sürecinin önemli bir odağı olarak değerlendirilebilir.

Öğrenme, eğitimin öğrenme ve öğretme etkinlikleri aşamasında gerçekleşir (Demirel, 2017). Öğrenme, insanı diğer canlılardan ayıran özelliklerden biridir. Genel kabul gören görüşe göre öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşimi sonucu davranışlarında değişiklik meydana getirmesidir (Fidan, 1996). Öğretme ise öğrenmeyi sağlamak amacıyla düzenlenen eylemler dizgesidir (Karslı, 2012). Öğretme etkinlikleri, kişide davranış değişikliği oluşturmak amacıyla bir kişi veya grup tarafından düzenlenebilir. Ayrıca öğretme etkinlikleri, çeşitli materyallerde yer alan görsel ve yazılı sembollerle de oluşturulabilir. Diğer bir değişle öğretme, öğrenmeyi sağlama faaliyetidir (Fidan, 1996).

Eğitim sürecini oluşturmak için, bireyin eğitim gereksinimlerini karşılayacak amaçlar ile bu amaçlara ulaştıracak davranışların uzmanlarca saptanması gerekmektedir. Bu sebeple eğitimin bu tanımı, okul içinde oluşturulacak planlı öğretim sürecine uygundur (Başaran, 2013). Öğretim, eğitimin okulda belli bir plan ve program kapsamında yürütülen kısmı olarak tanımlanmıştır (Aykaç, 2014). Taşpınar (2017)'a göre öğretim, bireyin etkin öğrenmesini sağlamak amacıyla önceden hazırlanmış bir program doğrultusunda planlanan, uygulanan ve değerlendirilen, çoğunlukla ders vb. uygulamalarla sınırlı olan etkinliklerdir. Başaran (2013)'a göre öğretim, öğretmenin belirlemiş olduğu hedef davranışları öğrenciye kazandırmak için seçilmiş yaşantıları sunma sürecidir. Karslı

(2012)'a göre öğretim, bireyin eğitim süreci içinde oluşturulan yeteneklerini kendi kapasitesi oranında geliştirme sürecidir.

Öğretim süreci, öğrencinin önceden belirlenmiş hedeflere ulaşabilmesi için gerekli olan öğrenme etkinliklerini yönetme, yönlendirme ve kılavuzlamadır (Başaran, 2013). Başaran (2013) öğretim sürecini, *i*) öğrenim hedefleri, *ii*) öğrenim görevleri, *iii*) öğrenim ortamı, *iv*) öğrencilerin özellikleri ve hazır bulunuşlukları, *v*) öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim ve *vi*) değerlendirme olarak altı maddeden oluşur. Fidan (1996)'a göre öğretim süreci, *i*) öğrenme hedefleri, *ii*) giriş davranışları, *iii*) kapsam, *iv*) öğretim stratejisi, *v*) öğretim yöntemleri, *vi*) öğretim araç ve gereçleri, *vii*) öğretime ayrılan süre, *viii*) öğretim çevresi ve *ix*) değerlendirme olmak üzere dokuz maddeye ayırmaktadır.

Yukarıdaki tanımlamalardan yola çıkarak öğretim, belirli bir plan ve program doğrultusunda gerçekleştirilen öğrenmeye dönük etkinlikler olarak ifade edilebilir. Aynı zamanda bu öğrenme etkinliklerinin, eğitimin hedefleri doğrultusunda planlandığı söylenebilir.

2.2. Sanat Eğitimi ve Müzik Eğitimi

Eğitim, çağdaş kültürün nesillere aktarılmasında sanat ve sanat eğitimiyle iç içedir (Ördekci, 2016). Sanat eğitimi, bireylerin yetenekleri ve ilgilerine doğrultusunda seçtikleri alanlarda kendi istekleri doğrultusunda davranış değiştirme sürecidir (Aras, 2011). Sanat eğitimi, bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürünü öğrenmesini sağlar (Ördekci, 2016). Sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin yaratma güdüsünü ve estetik gereksinimlerini karşılamaya, beğeni duygusunu geliştirmeye yönelik olan sanat eğitimi, bireyin içinde yaşadığı hayata karşı daha duyarlı olmasını sağlayabilir (Uçan, 1994). Sanat eğitimi, bireyin duygusal ve ruhsal deneyim ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Sanat eğitimi almayan birey, karşı görüşlere saygı duyma, estetik duyarlılık, farklı kültürlerle değer verme, evrensel bir değeri paylaşma ve sanat eserlerini koruma bilinci kazanma vb. gibi davranışları edinemeyebilir (Mercin ve Alakuş, 2007).

Sanat eğitimi kapsamında yer alan müzik eğitimi, bireylerin kişilik yapılarına ve sosyal davranışlarına katkı sağlamaktadır (Özen, 2004). Müzik eğitimi, müzik öğretimi bilimi ve sanatı olarak tanımlanabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010). Bir başka tanıma göre müzik eğitimi, en yalın haliyle müziksel davranışların istendik yönde değiştirilmesidir (Tarman,

2016). Müzik eğitiminin amacı, bireye müziksel çevresiyle sağlıklı bir etkileşimde bulunabilmesini sağlamak, bireyin müziğin yaratım, üretim, yorum ve kullanımına bilinçli ve bilgili biçimde katılabilmesi ve giderek müziksel yaşamının gelişmesine katkıda bulunabilmesi için gerekli davranışların kazandırılmasıdır (Ördekci, 2016). Müzik eğitiminin, bireyde izleme, bellekte tutma ve taklit etme gibi eylemlerle öğrenmeyi etkilediği ve kolaylaştırdığı söylenebilir (Uslu, 1998).

Sanat eğitimi, fonetik, plastik ve dramatik olmak üzere üç dala ayrılır. Fonetik sanatlar eğitiminin içerisinde müzik eğitimi yer almaktadır (Ördekci, 2016). Müzik eğitimi, kapsam ve içerik, araç ve gereç, yöntem ve teknik, ortam ve düzey, aşama ve süre bakımından kendi içinde çeşitlilik gösterir. Bu çeşitlilikler sonucu müzik eğitimi temelde kendi içinde *i) genel müzik eğitimi, ii) özengen müzik eğitimi ve iii) mesleki müzik eğitimi* olmak üzere üç türe ayrılmaktadır (Uçan, 1994).

Genel müzik eğitimi, her düzeyde herkese genel müzik kültürünün kazandırılmasını esas almaktadır. İş-meslek, okul, bölüm ve program türü fark etmeksizin her yaşta herkese yöneliktir (Ördekci, 2016). Genel müzik eğitimi, genellikle okul öncesinde anaokulu öğretmeni, ilkokulda sınıf öğretmeni, ortaokul ve lisede ise müzik öğretmeni tarafından gerçekleştirilmektedir (Uçan, 1994).

Özengen müzik eğitimi, müziğe ilgili, istekli ve yatkın olan bireylere yönelik olup bireylerin müziksel davranışlarını olabildiğince sürdürüp geliştirmeyi amaçlamaktadır. Özengen müzik eğitimi, ilköğretim ve ortaöğretimde eğitsel müzik kulübü etkinlikleri, seçmeli ses ve çalgı toplulukları, seçmeli koro ve orkestra çalışmaları, seçmeli bireysel ve toplu müzik kursları, isteğe bağlı müzik etkinlikleri ve müzik yarışmaları yoluyla gerçekleştirilirken üniversitelerde ise bunların yanı sıra serbest zamanları değerlendirmek amacıyla isteğe bağlı olarak yürütülen bireysel ve toplu müzik etkinlikleri yoluyla gerçekleştirilir (Uçan, 1994).

Mesleki müzik eğitimi, müziği meslek olarak seçen ve müziğe belli düzeyde yeteneği olan kişilere yönelik verilen bir eğitimidir. Mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları kazandırmayı amaçlar (Tarman, 2016). Mesleki müzik eğitimi, genellikle örgün eğitim kurumlarında gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar EF GSE MEABD, Konservatuvarlar, GSF Müzik Bölümleri ve Sahne Sanatları Fakülteleri'dir.

2.3. Çalgı Eğitimi

Çalgı, müziği öğrenme araçlarından biridir. Çalgı eğitimi, müzik eğitimi boyutlarından biridir. Örgün veya yaygın eğitimde yer alabilen çalgı eğitimi, devinışsel, duyuşsal ve bilişsel davranışları kapsayan bir eğitim boyutudur (Tufan ve Güdek, 2008). Uçar (2011)'a göre çalgı eğitimi, bireyi çalgı aracıyla yetiştirme, geliştirme, müzik ve çalgı alanında belli bir amaca yönelik istendik davranışları kazandırabilme sürecidir. Çalgı eğitimi, insanların ve toplumların yaşamında müziksel duyuların alınması ve hissedilmesi sonucu oluşan, insanların kendilerini tanımalarını, gerçekleştirmelerini ve yeteneklerini geliştirebilmeleri açısından önemli etkiler yaratan bir eğitim alanıdır (Kahyaoğlu, 2009). Bir başka deyişle çalgı eğitimi, bireylere, doğru çalışma yöntemleri ile birlikte bireylere çalgı çalmaya yönelik teknik ve müzikal davranışların kazandırılmasıdır. Bütün çalgılar için temelde ortak olan yöntem, çalışma ve davranışlar; ısınma hareketleri, egzersiz veya etüt çalışmaları, çalgıya özgü doğru oturuş, tutuş ya da konum, eserin incelenmesi, deşifre çalışmaları, eser ya da etüdün kısımlara ayrılarak veya özel çalışmalar yapılarak çalışılması, eser ya da etüdün temposuna göre hızlandırma çalışmaları, ezber çalışması yapmak gibi çalgı çalışma yöntemleri içerisinde birçok temel teknik ve müzikal davranışlardır (Küçükosmanoğlu, Babacan, Babacan ve Yüksel, 2016).

Çalgı eğitimi, programlı, düzenli ve amaçlıdır. Çalgı eğitiminde öğrenci başarısını etkileyen faktörler; çalgı çalmaya istekli olmak, çalgıyı tanımak ve sevmek, zamanı iyi kullanmak, verilen ödevleri düzenli ve gerektiği biçimde çalışmak ve öğretmeniyle iyi iletişim kurmaktır (Özen, 2004). Bu bakımdan çalgı eğitiminin, öğrencinin müziksel becerilerinin yanında sorumluluk alma ve disiplinli çalışma değerlerini geliştirilmesine katkı sağladığı söylenebilir.

Öğrenmenin genel ilkelerinden olan etki, hazır oluş ve alıştırma çalgı öğrenmede önem taşımaktadır. Müzik eğitiminde belirlenen amaca çalgı yardımıyla daha kolay ulaşılabilir (Kahyaoğlu, 2009). Çalgı eğitimi, müzik dersinin içinde yer alan müzik etkinliklerini kolaylaştırabilir, çocukların çalma becerisi ile kendine güvenli bir kişilik geliştirmesi sağlanabilir (Bilen, 1995).

Başarılı bir çalgı eğitiminde, öğrencilerin çalgılarını doğru bir şekilde çalmaları için gerekli ve doğru çalgı teknikleri onlara kazandırılmalıdır. Ayrıca çalgı eğitiminde, bireysel çalgı çalışma sürecinde nasıl çalışması gerektiği öğrencilere öğretilmelidir. Çalgı eğitimi sürecinde öğrenciler doğru ve etkili müzik dinleme alışkanlıkları kazanmalıdır.

Böylelikle, çalgıyı çalarken veya toplu müzik yaparken öğrenci, kendi yaptığı müziği ve ona eşlik eden kişileri dinlemeyi öğrenebilir. Doğru entonasyon ve ritim duygusu işitme eğitimi ile öğrencilere kazandırılabilir. Öğrencilerin sözü edilen bu kazanımları onların çalgı eğitimine de yarar sağlayacaktır. Çalgı eğitiminde öğrencilerin yaratıcılıkları kısıtlanmamalı, öğrenciler dersin ve çalışılan eserin gerektirdiği oranda serbest bırakılarak müziksel yaratıcılıkları geliştirilmelidir (Özmenteş, 2005). Graham (1998) çalışmasında, çalgı eğitiminde teknik becerilerin yanı sıra yaratıcılık çalışmalarına da yer verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Öğrencilerin çalgı eğitiminde sadece akort ve parmak numaralarına odaklandıklarını ve öğretmenlerin bu noktada öğrencileri yaratıcılığa teşvik etmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Taksim, doğaçlama yapılan bir çalgı müziği formu olduğu düşünüldüğünde, çalgı eğitiminde yaratıcılık eğitimine yer verilmesi, icracıların taksim yaparken özgün melodiler üretebilmesini kolaylaştırabilir. Bu bağlamda, taksim eğitiminde yaratıcılık çalışmalarına yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi kapsamında çalgı eğitimi, yükseköğretim kurumlarında Bireysel Çalgı veya Meslek Çalgısı adı altında verilmektedir. TMK'nin çalgı ders içerikleri kapsamında makamsal çalgı eserleri ve Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgı müziği formları, teknik bilgi ve becerileri geliştirici çalışmalar, geleneksel çalım tekniği oluşturma, makamsal seyir, doğaçlama ve geçki çalışmaları, transpoze ve taksim konularına yer verildiği görülmektedir (EÜ, 2019; SÜ, 2019). EF GSE MEABD programında yer alan "Bireysel Çalgı Eğitimi"nde genel olarak teknik, bilgi ve becerileri geliştirici çalışmalara, oktav, arpej, akor ve dizi çalışmalarına, çeşitli formlarda eser çalışmalarına, makamsal eserler ve makamların nazari bilgileri ile taksim, transpozisyon ve deşifre çalışmalarına yer verildiği görülmektedir (YÖK, 2018).

2.4. Taksim

Geleneksel Türk Sanat Müziğinde formlar, çalgı müziği ve sözlü müzik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Özkan, 2015). Çalgı müziği yalnız çalgılarla icra edilmek üzere bestelenmiş güftesiz eserlerdir. Sözlü müzik ise çalan ve okuyanlar tarafından birlikte çalınıp okunan veya yalnız okuyucular tarafından çalgısız okunan ve güftesi olan eserlerdir (Karadeniz, 2012). Yılmaz (1994)'a göre çalgı müziği, peşrev, saz semaisi, tasvir, medhal, taksim,

aranağme ve oyun havası olmak üzere yedi bölüme ayrılmıştır. Özkan (2015) ise çalgı müziğini taksim, pişrev, medhal, saz semaisi, longa, sirto, oyun havası ve aranağme olarak sekiz bölümde ele almıştır.

Türk Sanat müziğinde çalgı müziği formlarından olan taksimin varlığının 10. yüzyıla kadar dayandığı varsayılsa da 15. yüzyılda taksim, makam gösterme olarak ortaya çıkmış, 17. yüzyıldan itibaren taksim olarak Geleneksel Türk Sanat Müziği'ne tam anlamıyla yerleşmiş ve günümüze değin gelmiştir (Akdoğu, 1989). Taksim Arapça kökenli bir kelime olup bölme, bölüştürme, ayırma, kısımlara ayırma anlamlarına gelmektedir (Yahya-Kaçar, 2009). Taksim adının nereden geldiği tartışmalı olsa da “bölme, bölüştürme” anlamını, genel kabul gören, düzenli bir akış içinde icra edilen bir fasıl programının arasında yapıldığı ve akışı ikiye böldüğü için almıştır (Özalp, 2000).

Taksimin günümüze kadar birçok tanımı yapılmıştır. Yapılan tanımlara bakıldığında taksim, perde ve usul kullanımını sınırlamamakla beraber, perdeler arasındaki ilişki ve uyum kurallarının uygulanmasında ustalık gerektiren bir doğaçlamadır (Judetz, 2000). Akdoğu (1989)'a göre taksim, bir ya da birden fazla kişinin çalgısı veya çalgılarıyla, işitsel duyumu belirli bir makama koşullandırmak amacıyla, doğaçlama yapılan ve belirli bir biçimsel bütünlük içinde yaratılan makamsal ve usulsüz ezgiler demetidir. Özalp (1992)'e göre taksim, bir çalgı sanatkarının tek başına ya da bir program çerçevesi içinde bir makamı esas alarak ve uygun makamlara geçkiler (modülasyonlar) yaparak o anda doğaçlama çalınan ritimsiz bestelerdir. Sözer (2005)'e göre taksim, Türk müziğinde, bir makama bağlı olarak solo çalgıyla yapılan ritim ve biçim bakımından bağımsız doğaçlamadır. Torun (2000)'a göre taksim, icracı veya hanende tarafından irticalen yapılan ezgilerdir. Öztuna (2000)'ya göre taksim, Türk Müziği'nde çalgı veya sözle yapılan ve usulü olmayan anlık doğaçlamadır. Duygulu (2014)'ya göre taksim, çalgıyla serbest tarzda ve tartımda ezgi çalmadır. Yapılan taksim tanımlarına bakıldığında, “doğaçlama” kavramının bütün tanımlarda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca taksimin, makama bağlı olarak usulsüz yapıldığı da tanımlarda belirtilmektedir. Bu bağlamda, yapılan tanımlardan yola çıkarak taksimin, doğaçlama olarak icra edilen makamsal ve usulsüz bir çalgı müziği formu olduğu söylenebilir.

Taksim, icracılar için yeteneklerini, bilgi seviyelerini, çalgılarına olan hâkimiyetlerini gösterebilecekleri, müziksel kimliklerini ortaya koyabilecekleri ve kendilerini ifade edebilecekleri bir alandır (Yahya-Kaçar, 2009). Taksimin başarılı olması, icracının sanatındaki hünerine ve makam seyirleri bilgisine bağlıdır (Karadeniz, 2012). Makam, bir

dizide durak ve güçlü belirtilerek ve diğer kurallara da bağlı kalarak ve nağmeler oluşturarak gezinmektir (Özkan, 2015). Seyir ise bir makam icra edilirken o makamın iskeletini teşkil eden sesler dizisi içinde nasıl gezinileceğini gösterir. Bu ses dizisinin neresinden başlanıp zaman zaman nerelerinde durulacağı, bu durak yerlerinin ne türden olmaları gerektiği, bu melodik gezinme içerisinde ne tür nağme ve motifler yapılabileceği, eserin esas makamından başka hangi makamlara geçilip hangi makamlarda çeşniler ve geçkiler yapılabileceği, esas makam dizisinin hangi yöne doğru, hangi perdeleri kullanarak ve ne şekilde genişleyebileceğini ifade eder (Behar, 2016). Makamlar arası geçki geleneğinin icrada önemli bir yeri vardır. Taksim, na't, kaside, gazel gibi serbest türlerin yanında, Geleneksel Türk Sanat Müziğinin sözel ve çalgısal türlerinin çoğunda geçki yapılmıştır. Özellikle taksim formunda geçki sıklıkla kullanılmıştır (Altınköprü, 2018). Geçki, belirli kurallar çerçevesinde melodik akışı bozmadan bir makamdan başka bir makama yapılan melodik aktarımdır (Altınköprü, 2017). Makamlar arasında geçki kullanarak hem icracılar hem de besteciler ürettikleri eserleri monoton olmaktan uzaklaştırıp estetik açıdan zenginleştirmişlerdir (Altınköprü, 2018).

Taksimler, eserlerin icrasından önce dinleyenlerin kulaklarını çalınacak makamın seyrine alıştırmak ve ısındırmak için yapılmaktadır (Karadeniz, 2012). Taksim, kendinden önce veya sonra çalınacak esere uygun olarak icra edilir (Yahya-Kaçar, 2009). Fasıllarda da icra edilebilen taksimin, bir makamdan başka bir makama geçileceği sırada yapılması gelenek haline gelmiştir (Karadeniz, 2012).

Taksim, kullanıldığı yere ve amaçlara göre türlere ayrılır. Özalp (1992)'e göre taksim, *i*) baş taksim, *ii*) son taksim, *iii*) giriş taksimi, *iv*) ara taksim, *v*) geçiş taksimi, *vi*) ölçülü (ritimli-eşlikli) taksim, *vii*) karışık taksim ve *viii*) fihrist taksim olmak üzere sekiz türe ayrılır. Akdoğu (1996)'ya göre ise taksim, ezgisel içerik açısından geleneksel taksim ve özgür taksim, eşlikli olup olmadığı dikkate alınarak eşlikli taksim ve eşliksiz taksim, eğer eşlik varsa eşliği usullü ve eşliği usulsüz taksim, doğaçlama amacı dikkate alınarak giriş taksimi, ara taksimi, makam gösterme, geçiş taksimi ve makam dizinsel taksim olarak türlere ayrılmaktadır. Özkan (2015) ise taksimi, *i*) gösteri taksimi, *ii*) ara taksimi ve *iii*) geçiş taksimi olmak üzere üç türe ayırmıştır.

Bütün sanat dallarının formu (şekli, biçimi) vardır ve sanat eserleri bu form içinde yerini bulur ve değer kazanır (Cangal, 2011). Taksim, çalındığı sırada bestelenen bir müzik türüdür (Torun, 2000). Taksimde kullanılan biçimler ise Akdoğu (1989)'ya göre *i*) tek cümleli biçim, *ii*) bir bölümlü biçim, *iii*) iki bölümlü biçim, *iv*) üç bölümlü sırasal biçim

ve v) özgür biçimler olmak üzere beş bölüme ayrılmıştır. Tek cümleli biçim, tek bir cümleden veya bağımsız bir müzik cümlesinden oluşur. Makam gösterme adıyla da anılır. Bir bölümlü biçim ise, makam gösterme dışında kalan giriş taksimi ve ara taksimi türlerinde kullanılmaktadır. Tek dönemden oluşur ve biçimin kurgusu $A(a+b\dots)$ şeklindedir. Bu biçimde, taksimin bitişi makamın karar sesinde olur ve dönemi oluşturan cümleler yarım kararlıdır. İki bölümlü sırasal biçim ise birbirlerinden farklı fakat birbirleriyle ilgili iki dönemi içermektedir. Bazen bir cümle ve onunla ilgili bir dönemin art arda duyurulmasıyla da oluşabilmektedir. Biçim kurgusu $A(a+b\dots)+B(c+d\dots)$ veya $A(a+b\dots)+c$ veya $a+A(a+b\dots)$ şeklindedir. Bu biçim giriş, ara ve geçiş taksimlerinde kullanılır. Taksim, amacına göre makamın karar sesinde de bitirilebileceği gibi başka bir makamın durak sesinde de bitirebilir. Üç bölümlü sırasal biçimde ise birbirleriyle ilgili üç ayrı dönem art arda duyurulur. Biçimin kurgusu ABC, ABc, aBC, AbC, abC veya Abc şeklinde olabilir. Giriş-gelişme-sonuç olarak özetlenebilecek bu biçim, makam gösterme dışında tüm taksim türlerinde kullanılır.

Özgür biçimler, belirli bir kurgusu olmayan ama bölümlerin art arda sıralandığı ve bölümler arasında taksimi biçimsel bütünlüğe kavuşturacak ilgilerin bulunduğu bir biçimdir. Makam gösterme dışında uzun süreli tüm taksim türlerinde kullanılabilir (Akdoğan, 1989). Karadeniz (2012)'e göre taksim, zemin (birinci bölüm), zaman (ikinci bölüm), meyan (üçüncü bölüm) ve karar (dördüncü bölüm) olmak üzere dört bölümlüdür. Birinci bölüm yani zemin bölümünde eserin bestelendiği makamın seyrine uygun başlangıç nağmeleri yer alır. İkinci bölüm olan zaman bölümü ise makamın seyri gösterildikten sonra karar nağmeleri ile sona erer. Meyan yani üçüncü bölüm, zaman bölümünden sonra çoğu kez uygun görülen başka bir makama geçilerek veya aynı makamın bir oktav yukarıdaki perdeleri üzerinde veya uygun şedleri üzerinde bestelenir. Dördüncü bölüm genellikle zaman kısmının tekrarıdır ve karar ismini alır (Karadeniz, 2012). Sözer (2005) ise taksimi üç bölüme ayırmıştır; zemin, meyan ve karar. Meyan bölümünde yakın makamlara geçişler yapılır. Karar bölümü ise taksimden sonra icra edilecek peşrev veya şarkının makamına hatta usulüne uygun olarak karar verir. Yahya-Kaçar (2009)'a göre taksim, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur. Giriş bölümünde makamın özellikleri gösterilir. Meyan bölümü ise tiz durak veya güçlü perdesi civarından başlar. Sonuç bölümünde ana makama ait sonuç cümleleri ile ana makama karar verilir.

Taksim sırasında icracı, çalgısının gerektirdiği melodik ve teknik özellikleri ve süslemeleri kullanarak sanatını gösterir (Yahya-Kaçar, 2009). Taksim icrasında doğaçlama, repertuar genişliği, teknik ve müzikal hâkimiyet, çalgıda ustalık ve bestecilik yeteneği icracıda bulunması gereken önemli özelliklerdir (Doğan-Sevinç, 2012). Bestecilik yeteneği, yeni ezgiler üretebilme becerisinin bulunup bulunmadığı ile anlaşılabilir. Fakat sadece bu yeterli değildir. Bir bestecide kulak eğitimi, makam bilgisi, geniş bir repertuar, müzik belleği, hayal gücü ve konsantre olabilme becerileri bulunmalıdır.

Çalgıya hâkimiyet becerisi, çalgının ses sınırları içerisinde hangi seslerin net, parlak, boğuk, mat, sert, cırlak olduğunu ve hangi pozisyonda hangi seslerin bu özelliklerinden hangisiyle ilişkili olduğunu bilmeyi, pozisyon bilgisine ve teknik bilgilere sahip olmayı gerektirmektedir (Akdoğu, 1989). İracının yaratıcılık ve bestecilik becerilerinin geliştirilmesi, taksim yaparken doğaçlama konusunda icracıyı rahatlatır. Ayrıca icracının çalgısını tanıması ve çalgısına hâkim olması, taksim yaparken kendisini daha rahat ifade etmesini sağlayabilir.

Çalgıya hâkimiyet ve bestecilik becerisinin yanında icracı taksim yaparken makamı tüm özellikleriyle belirtmeye dikkat etmelidir (Torun, 2000). İracı, taksime başlamadan önce amacı doğrultusunda yapacağı taksimi tasarlar ve tasarladığı taksimi doğaçlama olarak icra eder (Aydemir, 2010). İracının iyi bir taksim yapabilmesi için kompozisyon kurma ve aktarım gücünün yüksek olması gerekir (Günaydın, 2018). Doğan-Sevinç (2012) 8 icracının yaptığı 8 ayrı taksimi incelediği araştırması sonucunda taksim yapmanın bir nevi kompozisyon kurallarıyla gerçekleştiğini tespit etmiştir. Motif, cümle ve bölümler birbiriyle ilgili olmalı, cümleler fazla uzatılmamalı ve amaçsız tekrar yapılmamalıdır (Torun, 2000). Geçki yapılacaksa geçki yapılacak makama nasıl geçileceği planlanmalıdır. Taksim sırasında nüans ve süsleme kullanımına dikkat edilmelidir (Akdoğu, 1989). Bu bakımdan icracının taksim yapabilmesi için temel bestecilik bilgilerine ve geçki (modülasyon) bilgisine sahip olması gerektiği söylenebilir.

Taksim çalışırken icracının makamlarda usul düşünmeden seyir yapması taksim yapmasına faydalı olur. Bu seyirlerin müzik fikri, ritm, melodi, biçim, üslub, nüans gibi yönleri gelişmişse taksim olmuştur. Taksim dinlemek, dinlenen taksimlerin bazı kısımlarını çalgıda tekrar etmek, notaya alınmış taksimleri süslemeler eklemekten icra etmek ve ezberlemek daha sonra bu taksimlere süslemeler eklemek taksim yapmaya katkı sağlar (Torun, 2000). Taksim doğaçlama yapılan bir form olması bakımından, taksim

çalışırken notaya alınmış taksimleri icra etme ve ezberleme önerisi doğaçlama kavramına aykırı olması bakımından dikkat çekmektedir.

Günaydın (2018), çalışmasında, şarkı formunun zemin, nakarat, meyan, nakarat bölümlerini göz önüne alarak taksim çalışma yöntemi sunmuştur. Çalışmasında geliştirdiği taksim çalışma yönteminde, icracılar tarafından kolay analiz edilebilir bir çalışma şablonu oluşturmak, makamların nazari yapısını ve seyir özelliklerini tanıtmak, icracıların bireysel kompozisyon becerisini geliştirmesine olanak sağlamak ve yazılı bir çalışma yöntemi sunarak icracıların sistemli bir biçimde çalışması adına motivasyon sağlama ölçütlerini ele almıştır. Çalışmasında, perde hâkimiyetinin rahat sağlanması amacıyla seçtiği on makamdan şarkı örneklerinin zemin, nakarat, meyan ve son nakarat bölümlerini varyasyonlu müzik cümleleri ile genişleterek dört bölümlü notaya alınmış taksim örneklerine yer vermiştir.

2.5. Tutum

Birey, günlük yaşamında birçok nesne, kişi/kişiler, durum ve olaylarla etkileşir ve iletişim kurar. Birey, bu etkileşim ve iletişimlerin sonucu nesne, kişi/kişiler, durum ve olaylara karşı tavır veya davranış sergiler (İnceoğlu, 2011). Tutum, bireyin davranışlarını yönlendirmede etkili bir unsurdur. Tutum, bireyin duygu, düşünce ve davranışlarına bütünlük ve tutarlılık getirir (Tavşancıl, 2018). Bu bağlamda tutumun, bireyin nesne, durum ve olaylara karşı sergilediği tavır ve davranışları etkilediği düşünülebilir.

Günlük yaşamımızın bir parçası olan tutum, davranış bilimi, sosyal psikoloji, iletişim, siyaset bilimi, ekonomi, tarih, antropoloji vb. birçok bilimin de konusu olmuştur (İnceoğlu, 2011). Tutum kavramının günümüze kadar birçok tanımı yapılmıştır. Thurstone (1931 akt. Tavşancıl, 2018) tutumu, “psikolojik bir objeye yönelen olumlu veya olumsuz bir yoğunluk sıralaması ve derecelemesi” olarak tanımlamıştır (s.65). Katz (akt. İnceoğlu, 2011) ise tutumu, “bireyin çevresindeki bir simgeyi, bir nesneyi ya da bir olayı olumlu ya da olumsuz şekilde değerlendirme eğilimi” olarak tanımlamıştır (s.18). Smith (1968 akt. Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014) tutumu, “bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim” olarak tanımlamıştır (s.129-130). İnceoğlu (2011)’na göre tutum, bireyin kendine veya herhangi bir nesneye, toplumsal bir konu ya da olaya karşı deneyim, bilgi,

duygu ve güdülerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir. Demirtaş-Madran (2012)'a göre tutum, bir bireyin bir başka birey, grup, nesne, davranış, kurum, olay veya düşünceye ve aynı zamanda kendisine ilişkin genel değerlendirmesidir. Sakallı Uğurlu (2018)'ya göre tutum, bir nesneye ilişkin olumlu veya olumsuz duygu, düşünce ve davranışsal eğilimlerin öğrenme sonucunda zihinde tortulaşmasıdır.

Yukarıda yer verilen tanımlar değerlendirildiğinde tutumun, bireyin nesne, durum veya olaylarla etkileşimi sonucu oluştuğu ve bireyin nesne, durum veya olaylara karşı duygu, düşünce ve davranışlarını etkilediği söylenebilir. Bireyin nesne, durum veya olaylara karşı olumlu yönde duygu, düşünce ve davranış sergilemesi olumlu tutuma sahip olduğunu; nesne, durum veya olaylara karşı olumsuz yönde duygu, düşünce ve davranış sergilemesi ise olumsuz yönde tutuma sahip olduğunu belirlemeyi sağlayabilir. Bu durum tam tersi şekilde de düşünülebilir. Bu açıdan ele alındığında, bireyin tutumlarının belirlenmesi yoluyla duygu, düşünce ve davranışlarının, duygu, düşünce ve davranışlarının belirlenmesi yoluyla bireyin tutumunun tahmin edilebileceği söylenebilir.

Tutumlar yaşantılar sonucu oluşması bakımından değişkenlik gösterebilirler. Tutumlar eylemlerin değişikliğe uğramasına, eylemler de gelişim süreçleri içerisinde kendilerine etki eden tutumların değişikliğe uğramasına neden olabilir. Bu açıdan bakıldığında tutumlar ve eylemler karşılıklı etkileşim içindedir (İnceoğlu, 2011).

Tutum, bireyin yaşantı ve deneyimleri ile birlikte öğrenme süreci sonunda oluşmaktadır (Tavşancıl, 2018). Öğrenme ve deneyimler, bireyin yaşamı boyunca devam etmektedir. Bu açıdan bakıldığında yeni tutumlar öğrenilebilir ve var olan tutumlar değişebilir. Tutumların oluşumunu doğrudan kişisel deneyim, aile, okul ve çevrenin etkisi, klasik koşullama, edimsel koşullama ve örnek alma unsurları etkilemektedir (Sakallı Uğurlu, 2018).

Tutum, zihinsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç ögeye ayrılmaktadır. Tutum, zihinsel, duygusal ve davranışsal ögeler arasında uyum ve örgütlenme sonucu oluşmaktadır. Tutumların oluşması ögeler arasındaki uyuma bağlıdır (İnceoğlu, 2011). Zihinsel boyut, belli bir nesne hakkındaki sahip olunan fikirleri ve inanışları içermektedir (Sakallı Uğurlu, 2018). Zihinsel boyut, bireyin düşünsel işleyiş süreciyle bağlantılıdır. Düşünsel ya da zihinsel işleyişin sistemleştirilmesi ve sınıflandırılması ile ilişkilidir (İnceoğlu, 2011). Tutumun oluşabilmesi, tutum oluşturulacak konunun bilinmesini

gerektirmektedir. Zihinsel boyut bireyin bir konu veya konu grubuna yönelik deneyim geçirmesi sonucu elde edilen bilgidir (Tavşancıl, 2018). Duygusal boyut ise bir nesneye karşı sahip olunan duygulardır. Bu boyut, bireyin bir nesneye karşı sahip olduğu sevmesevmeme, hoşlanma-hoşlanmama gibi duygularını içerir (Sakallı-Uğurlu, 2018). Duygusal boyut değerler sistemi ile de ilişkilidir. Değerler bireyin duygusal tutumunu şekillendirebilir (Tavşancıl, 2018). Duygusal öge ile zihinsel öge ve davranışsal öge arasında yakın bir ilişki söz konusudur. Duygusal öge ile zihinsel öge arasındaki ilişki doğru orantılı veya ters orantılı olabilirken duygusal öge ile davranışsal öge arasında neden-sonuç ilişkisi vardır. Duygusal ögenin sonucunda çoğu zaman davranışsal öge ortaya çıkar (İnceoğlu, 2011). Davranışsal boyut bir bakıma tutumun davranışa dönüşme halini içerir. Bireyin deneyim birikimi onun tutum nesnesine ilişkin davranışlarını olumlu veya olumsuz yönde etkileme gücüne sahiptir (Sakallı-Uğurlu, 2018). Davranışsal öge, bireyin belli bir uyarıcı grubundaki davranış eğilimini gösterir. Bu davranış eğilimleri, bireyin sözlerinden veya hareketlerinden anlaşılabilir. Davranışsal öge, duygusal davranış ve kuralsal davranış olarak 2 alt boyuta ayrılır. Duygusal davranış, tutumun hoşya giden veya gitmeyen bir durumla ilişkisi sonucu oluşurken, kuralsal davranış, doğru davranışın ne olduğu konusundaki inançlara dayanır (İnceoğlu, 2011). Zihinsel, duygusal ve davranışsal ögelerin birbirleri ile etkileşim içinde olmasından dolayı ögelerden birinin değişiminin diğer ögelerin de değişimine neden olabileceği söylenebilir.

Tutum kavramı bireyin herhangi bir davranışını veya tepkisini yansıtmaktadır. Tutum doğrudan gözlemlenemeyen bir niteliğe sahiptir. Sözel veya bireyin davranışlarından anlaşılabilir. Tutumların ölçülmesi bireyin olası davranışları hakkında fikir verebileceğinden, davranışların istendik yönde değiştirilmesi öncelikle tutumları değiştirme fikrini önemli kılmaktadır (Özmenteş, 2006).

2.5.1. Tutumların Ölçülmesi

Tutumların ölçülmesinde sözel ifadeler her zaman tutumları karşılamayabilir veya bireylerin gözlenebilir davranışları aynı olduğu halde davranışlarının altındaki tutumları tamamen farklı olabilir. Bazen de bireyin sözel ifadesi ile davranışları arasında fark olabilmesine karşın bireylerin davranışlarının kaynağında bireylerin tutumları olduğu kanısı çok yaygındır. Tutumların ölçülmesinin temeli buna dayanmaktadır (Tavşancıl, 2018).

Tutumların ölçülmesi doğrudan ve dolaylı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Doğrudan yöntemler arasında yer alan bireyin kendisinden sözlü veya yazılı bilgi alma yönteminde, bireyden doğrudan belli bir tutum nesnesi hakkında sahip olduğu fikir, düşünce ve duygularını (tutumlarını) sözlü veya yazılı olarak betimlemesi istenir. Tutum ölçekleri bu yöntem içerisinde yer alır. Bu yöntemde bireylerin, sorulan soruları veya verilen ifadeleri doğru anlamaları, sorulan soruları anlasa bile bu sorulara verilmesi gereken bilgiler hakkında kendi kendilerinin farkında olmaları ve tutumlarını doğru ve dürüst bir şekilde ifade etmeleri gerekmektedir (Sakallı-Uğurlu, 2018).

Tutum ölçeği, bireylerin bir konudaki görüş, düşünce ya da tutumlarını belirlemeye yarayan ölçme aracıdır (Çam ve Baysan-Arabacı, 2010). Tutum ölçekleri kullanımı basit, pahalı olmaması, uygulama ve puanlamada kolaylık sağlaması gibi özelliklerinin yanında, kavram ve yapı gibi soyut kavramların ölçümüne, yapılacak ölçümlerde sistematik bir yaklaşıma ve diğer veri toplama yöntemlerine göre daha kesin ölçümler almaya olanak sağlaması bakımından da faydalıdır. Tutum ölçekleri bireylerin belirli tutum ve değerlerinin belirlenmesini sağlayabilir. Ayrıca, bireylerin gözlenen tutum ve değer yargılarını etkileyen aile ve çevre faktörlerinin incelenmesi amacıyla kullanılabilir (Tavşancıl, 2018). Ölçme aracının geliştirilmesi *i*) tek boyutluluk, *ii*) doğrusallık ve eşit aralıklar, *iii*) süreklilik, *iv*) üretilebilirlik-tekrarlanabilirlik ve *v*) güvenilirlik olmak üzere beş temel ilkeye ayrılmaktadır (Balcı, 2018).

Tutum ölçekleri geliştirilirken tek soru veya çoklu sorular teknikleri kullanılabilir. Ölçekler açık uçlu veya kapalı uçlu sorular içererek farklı formlarda geliştirilebilirler. Açık uçlu sorularda birey sorulan sorulara istediği şekilde sözlü veya yazılı olarak cevap verebilir. Kapalı uçlu sorularda ise bireye soru ile birlikte alternatif cevaplar da verilir (Sakallı-Uğurlu, 2018).

Günümüze kadar çeşitli araştırmalarda kullanılmak üzere tutuma yönelik çeşitli ölçme araçları geliştirildiği söylenebilir. Bogardus'un Sosyal Mesafe Ölçeği 1925 yılında sosyal tutumları, özellikle ulusal ve ırkçı tutumları ölçmek üzere kullanılmıştır. Tek boyutlu bir ölçektir. Ölçek maddeleri çok yakın bir toplumsal ilişkiyi benimseme eğiliminden, en uzak bir toplumsal ilişkiden kaçınma eğilimine doğru sistemli olarak sıralanmıştır (Balcı, 2018).

Thurstone (1928, 1970 akt. Sakallı-Uğurlu, 2018)'un geliştirdiği çiftli karşılaştırma tekniği ise “ancak fark edilebilecek farklılık” kavramına da dayanarak katılımcıların

verilen cümlelerin hangisinin ele alınan tutum bakımından daha olumlu veya daha olumsuz olduğunu fark edip belirlemeyi içermektedir. Bu işlem, her bir cümlenin birbiriyle karşılaştırmasını gerektirdiği için karmaşık bir sistemdir. Bu nedenle, Thurstone daha sonra eşit görünen aralıklar tekniğini geliştirmiştir. Eşit görünen aralıklar tekniği, objelerin sıralı bir değerlendirmesini ve ölçek üzerindeki herhangi iki ölçüm arasındaki uzaklığa ilişkin yargılara varmamızı sağlamaktadır (Tavşancıl, 2018).

Geliştirilen bir başka ölçek ise Guttman ölçekleridir. Guttman (1944 akt. Balcı, 2018) ölçeği, katılımcıların kabul etme ya da etmemelerini gösteren maddelerden oluşur. Ölçek maddeleri birbirleriyle öyle ilişkilidir ki katılımcılar tutumuna uygun gelen pozisyonun bir tarafındaki maddelerin tümünü kabul ederken diğer taraftakileri kabul etmez.

Geliştirilen diğer bir ölçek ise Osgood ve arkadaşlarının (Osgood, Suci ve Tannenbaum, 1957 akt. Sakallı-Uğurlu, 2018) geliştirdiği “Duygusal Anlam Ölçeği”dir. Duygusal anlam ölçeğinde, “anlam” kavramı üzerinde durulmuştur. Osgood ve arkadaşları anlamların, değerlendirme, güç ve faaliyet olmak üzere üç bilişsel boyutunun olduğunu belirtmiştir. Bu ölçekte ele alınan konuya göre üç bilişsel boyutu ya da birini içeren sıfat-çiftleri kullanılarak tutumlar ölçülmeye çalışılmıştır.

Geliştirilen bir başka ölçek, Rensis Likert tarafından 1932 (akt. Tavşancıl, 2018) yılında geliştirilen likert tipi tutum ölçeğidir. Likert tipi tutum ölçeği, bireyin verilen ifadelere ne ölçüde katılıp katılmadığının dereceler içinde belirlenmesini sağlayan bir tutum ölçeğidir. Likert ölçeklerinde kullanılan tipik cevap seçenekleri “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” ifadelerine sırasıyla 5, 4, 3, 2 ve 1 olarak puan verilir (Balcı, 2018). Likert tipi tutum ölçeğinin geliştirilmesinde ilk aşamada tutum nesnesi hakkında madde havuzu oluşturulur. İkinci aşamada maddeler, ölçüm yapılacak gruptaki insanlara benzer özellikler taşıyan kişilere verilerek her bir madde ile ilgili görüşlerini belirtmeleri istenir. Kişilerin görüşleri gerekli analizler yapılarak değerlendirildikten sonra, uygun maddeler ölçeğe alınırken uygun olmayan maddeler elenir. Son aşamada eşit sayıda olumlu ve olumsuz maddeler tesadüfi olarak sıralanır ve tutumları ölçülmek istenen bireylere verilir (Sakallı-Uğurlu, 2018). Bireylerin ölçek puanları maddelerin olumlu veya olumsuz olma yönlerine göre hesaplanır. Her maddenin cevapları ile toplam puanlar arasındaki korelasyon hesaplanır. Her maddenin toplam puanla korelasyon katsayısı istatistiksel olarak manidar değilse, o madde ölçeğin iç tutarlılığına göre elenir (Balcı, 2018).

2.6. Taksim ve Tutum

İstenilen davranış değişikliklerinin yaratılabilmesi, benzer yönde tutumların değiştirilmesi ile sağlanabilir. Bu durum, tutumların davranışlarla olan yakın ilişkisi üzerine dayandırılmaktadır (Özmenteş, 2006). Tutumlar değişebilir veya değiştirilebilir özelliğe sahiptir. Bireyin bir nesneye karşı olumsuz tutumu olumluya, olumlu tutumu olumsuzla dönüştürülebilir. Tutumların düşünce ve davranışlara temel olduğu varsayıldığında bireyin başarılı olabilmesi için olumlu tutum geliştirmenin bireyin öğrenimine katkısı olacaktır (Uçal-Canakay, 2006). Öğrencilerin başarısızlıklarının nedeninin belirlenmesi, bu başarısızlıkların ortadan kaldırılması veya olumlu yönde geliştirilmesi için önemli bir adımdır. Olumsuz tutum veya davranış içerisinde olan öğrencilerin bu tutumları geliştirilebilir ve başarılarının artması sağlanabilir (Kurtuldu, 2011). Tutumların, bireylerin öğrenmelerini etkilediği göz önüne alındığında, bireyin tutumlarının bilinmesi ve buna bağlı olarak öğretim sürecinde gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi için ölçülmesi gerekmektedir (Uçal-Canakay, 2006).

Bu bağlamda, Geleneksel Türk Sanat Müziği türü kapsamında çalgı eğitimi alan üniversite öğrencilerinin taksime karşı tutumlarının, taksim eğitimini ve taksim yapmayı etkileyebileceği söylenebilir. Bireyin eğer varsa taksime karşı olumsuz tutumunun olumlu tutuma dönüştürülmesi, taksim eğitiminin daha verimli ve etkili olmasını sağlayabilir. Bireylerin taksime karşı tutumlarının taksim yapma başarılarını etkileyebileceği göz önüne alındığında, taksim yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesinin taksim eğitimine olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.7. Literatür Taraması

Bu kısım, ilgili yurtdışı araştırmalar ve ilgili yurtiçi araştırmalar olmak üzere iki alt başlıkta ele alınmıştır.

2.7.1. İlgili Yurtdışı Araştırmalar

Geleneksel Türk Sanat Müziğinde çalgı müziği formlarından biri olan taksim; müzik, sanat ve doğaçlama konularını içinde barındırmaktadır. İlgili yurtdışı literatürü

incelendiğinde, taksim konusu ile ilgili bir ölçek geliştirme çalışması bulunamamıştır. Bu bölümde yurtdışı literatüründe yer alan araştırmalar kapsamında; sanat, müzik ve doğaçlama ile ilgili geliştirilen tutum ölçeklerine yer verilmiştir.

Edwards ve Edwards (1971) çalışmalarında, müzik tutumlarının ölçülmesine yönelik bir ölçme aracı geliştirmişlerdir. Araştırmaya 1968'de Georgia Üniversitesi'nde eğitim psikolojisi ve güzel sanatlar kurslarına kayıtlı 300 öğrenci katılmıştır. Analizlerde iç güvenilirlik indeksi için varyans analizi kullanılmıştır (Test 1=.81, Test 2=.93). Araştırma sonucunda, geliştirilen ölçeğin istatistiksel hesaplamalar doğrultusunda güvenilir olduğu, grup araçlarının karşılaştırılmasıyla tutumlardaki değişiklikleri ölçmek için ön test ve son test olarak kullanılabilceği belirlenmiştir.

Shaw ve Tomcala (1976) çalışmalarında, ilkokul çocuklarına yönelik müzik tutum ölçeği geliştirmişlerdir. Ölçek, likert tipidir ve 14 alt faktörden oluşmaktadır. Araştırmacılar, çalışma verilerinden elde edilen sonuçlara dayanarak ölçeğin pilot aşamasında olduğunu belirtmiştir. Ancak ilköğretim öğrencilerinin müziğe ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik alternatif bir ölçme aracı bulunmadığından, ölçme aracının çalışmalarda kullanılması için yeterli yapı geçerliliğine sahip olduğunu ifade etmişlerdir.

Stuckhardt ve Morris (1980) çalışmalarında, bireylerin sanat eğitimine yönelik sözel tutumlarına erişmeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya güneybatı Ohio bölgesindeki 100 ilköğretim sınıf öğretmeni katılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .93 ve Guttman'nın Lamda-3 ile gösterdiği tahmini test-tekrar test güvenirligi .97 bulunmuştur. Gerçekleştirilen analizler sonucunda araştırmada, geçerli, güvenilir ve tek boyutlu Sanat Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği geliştirilmiştir.

Fortney (1992) çalışmasında, müziğe yönelik tutumu ölçen Enstrümantal Müzik Tutum Envanteri oluşturmayı amaçlamıştır. Araştırmaya Nebraska'daki ikincil enstrümantal müzik programına kayıtlı 273 öğrenci katılmıştır. Yapı doğrulaması için yapılan faktör analizi sonucu Enstrümantal Müzik Tutum Envanteri'nin son versiyonunda yer alan yirmi sekiz öge, 4 faktör altına dâhil edilmiştir. Kompozit güvenilirlik katsayısı ($r=90$), müziğe yönelik bireysel ve grup tutumlarının ölçülmesinde önemli bulunmuştur. Araştırma sonucunda, geçerli, güvenilir ve kullanılabilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Tyson (2005) çalışmasında, Rap müziğe yönelik tutum ve algıları ölçmeyi amaçlamıştır. Yapılan analizlerde .55 ile .83 arasında değişen faktörlere yüklenen ölçek maddeleri ve güvenilirlik analizleri ile ölçeğin 3 alt faktörünün iyi bir iç tutarlılığa sahip olduğu tespit

edilmiştir (α .87 ile .92 arasında). Araştırmada gerçekleştirilen analizler sonucunda geçerli ve güvenilir “Rap Müzik Algı ve Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir.

Smith (2009) çalışmasında, üflemeli caz doğaçlama performansı için derecelendirme ölçeği geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 5 üflemeli caz öğrencisi ve 1 profesyonel caz eğitimcisi katılmıştır. Ölçek 2 alt faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .87 ile .95 arasında bulunmuştur. Analizler sonucunda, güvenilir ve yapı geçerliği doğrulanmış “Üflemeli Caz Doğaçlama Performansı için Derecelendirme Ölçeği” geliştirilmiştir.

2.7.2. İlgili Yurtiçi Araştırmalar

Literatürde taksim konusu ile ilgili bir ölçek geliştirme çalışmasının bulunmamasına karşın, müzik dersi ve çeşitli çalgı türlerine ilişki tutum ölçeği geliştirme çalışmaları yer almaktadır. Taksim çalgıda yapılan bir çalgı müziği formu olduğu da göz önüne alınarak bu bölümde, ilgili yurtiçi literatürde yer alan müzik eğitimi dersi ve çeşitli çalgı türlerine yönelik geliştirilen tutum ölçeklerine yer verilmiştir.

Tufan ve Güdek (2008) çalışmalarında, EF GSE Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (MEABD) öğrencilerinin piyano dersine yönelik tutumlarını ölçmekte kullanılabilecek likert tipi bir ölçek geliştirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 316 öğrenci katılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin hoşnutluk ve değer olmak üzere 2 alt boyuttan oluştuğu ve faktör yüklerinin .60 ile .79 arasında değiştiği belirlenmiştir. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin $\alpha=.97$, güvenilirlik çalışması için hesaplanan iç tutarlık kat sayısı değerinin $\alpha=.97$ olduğu saptanmıştır. Ölçeğin, iki yarım test güvenilirliği için iki eş yarısından alınan puanlar arasındaki korelasyon sonucu .86 olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin piyano dersine yönelik tutumlarını ölçmekte kullanılabilecek, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Saygı (2010) araştırmasında, müzik eğitimi derslerine yönelik tutumları ölçmek için Müzik Dersi Tutum Ölçeği’ni geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 170 öğrenci katılmıştır. Ölçeğin 2 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin KMO değeri .94, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .96 olarak bulunmuştur. Analizler sonucunda, müzik eğitimi dersi ile ilgili tutumu ölçmede kullanılabilecek bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Başka bir çalışmada Umuzdaş (2012), viyolonsel öğrenimi gören olan öğrencilerin viyolonsel dersine ilişkin tutumlarını ölçmek için kullanılabilir bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya Türkiye'deki EF'lerde viyolonsel eğitimi almakta olan 248 lisans öğrencisi katılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için yapılan faktör analizinde varimax dönüşümlü temel bileşenler analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda KMO değerinin .96 ve iç tutarlılık katsayısı değerinin .96 olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin viyolonsel dersine ilişkin tutumlarını saptamaya yönelik 3 alt boyuttan oluşan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Ekici (2012) çalışmasında, bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutumları ölçmekte kullanılabilir bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırmasına 271 üniversite öğrencisi katılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .95'tir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen analizler sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Topoğlu ve Erden (2012) çalışmalarında, bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutum ölçeği geliştirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 265 lisans öğrencisi katılmıştır. Veri analizleri sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .95 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda tek faktörlü olduğu saptanan ölçeğin KMO değeri .95, Barlett's katsayısı ise anlamlı bulunmuştur. Araştırma sonunda, lisans programında öğrenim gören öğrencilerin bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Turan Engin (2012) araştırmasında, müzisyenlerin çalgılarına yönelik tutum düzeylerini, motivasyon düzeylerini ve kişilik özelliklerini incelemiştir. Araştırması kapsamında "Çalgıya Yönelik Tutum Ölçeği" geliştirmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda faktör analizi hesaplamalarında KMO değeri .86 ve $p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda ölçek 38 madde ve 6 alt boyuttan oluşmuştur. Faktör analizinden sonra ölçek için Test-Tekrar Test uygulaması yapılmıştır. Uygulamadan sonra Pearson moment korelasyon analizi yapılmış ve tüm alt boyutlar ve ölçek toplam puanı için puanlar arası korelasyon pozitif yönde ve yüksek derecede anlamlı bulunmuştur. Analizler sonucunda, müzisyenlerin çalgısına yönelik tutumlarını belirlemede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Variş ve Cesur (2012) çalışmalarında, ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını ölçen bir ölçek geliştirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 180 öğrenci katılmıştır. Ölçek Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin, KMO değeri .85, Barlett's küresellik testi sonucu anlamlı ($p < .001$) bulunmuştur. Ölçeğin 3 alt boyuttan (farkındalık, olumlu ve olumsuz tutum) oluştuğu belirlenmiştir. Yapılan güvenirlik analizleri sonucunda iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha) değeri .80 olarak belirlenmiştir. Veri analizleri sonucunda, ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir.

Benzer bir çalışmada Yalçınkaya ve Eldemir (2013), bireysel çalgı eğitimi dersine ilişkin likert tipi tutum ölçeği geliştirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 373 öğrenci katılmıştır. Ölçeğin faktör analizinde, varimax dönüşümlü temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Ölçeğin, 2 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiş ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .95, KMO değeri .96 bulunmuştur. Veri analizleri sonucunda, öğrencilerin bireysel çalgı eğitimi dersine ilişkin tutum düzeylerini ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirildiği söylenebilir.

Bakıoğlu ve Kurtuldu (2015) ise çalışmalarında, öğrencilerin piyano dersine yönelik tutumlarını ölçen bir ölçek geliştirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 156 öğrenci katılmıştır. Ölçeğin faktör yüklerinin 40 ile 70 aralığında dağılım gösterdiği ve toplam varyansı açıklama oranının %50'nin üzerinde olduğu saptanmıştır. Ölçeğin 3 alt boyuttan (ilgi, yargı ve kararlılık) oluştuğu belirlenmiş ve güvenirlik katsayısı .95 olarak hesaplanmıştır. Veri analizleri sonucunda, geçerli ve güvenilir bir "Piyano Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" geliştirilmiştir.

Küçükosmanoğlu (2015) çalışmasında, müzik eğitiminde önemli bir boyut olan çalgı eğitiminde, öğrencilerin bireysel enstrümanlarına ve bireysel enstrüman kurslarına yönelik tutum seviyelerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 128 öğrenci katılmıştır. Ölçeğin, KMO değeri .95 ve Barlett testi sonucu anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin, 2 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin, tüm maddelerini içeren Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .96, bireysel enstrümandaki tutum düzeyini değerlendirmek için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .95 ve bireysel enstrüman dersindeki tutum düzeyini değerlendirmek için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .95 bulunmuştur. Veri analizleri sonucunda, ölçeğin öğrencilerin bireysel enstrümanlar ve bireysel enstrüman kursu konusundaki tutum seviyelerinin belirlenmesinde kullanılabileceği tespit edilmiştir.

Yazıcı (2016) araştırmasında, piyano öğretmenlerinin piyano öğretme tutumlarını ölçmede kullanılabilecek bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamıştır. Piyano dersleri veren, Türkiye'nin farklı bölgelerinden 196 piyano öğretmeni çalışmaya katılmıştır. Ölçeğin 3 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin güvenirliği kapsamında Cronbach Alpha katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin her bir maddesinin madde-toplam korelasyonunun .30'dan yüksek olduğu (.30 ile .70 arasında) ve alt ve üst %27 çeyreklerin karşılaştırılmasına ait t değerlerinin .01'de anlamlı olduğu bulunmuştur. Veri analizleri sonucunda, piyano eğitiminde öğretim tutumlarını ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Doğan ve Çilden (2017) çalışmalarında, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda keman dersi alan öğrencilerin keman dersine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 528 öğrenci katılmıştır. Yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri hesaplanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda toplam varyansın %52'sini açıklayan iki faktörlü bir yapı belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde iki faktörlü yapı doğrulanmıştır (X^2/sd : 2.72, $nnfi$: .95, CFI : .96, GFI : .86, $AGFI$: .82, $RMSEA$: .08 Standardize edilmiş RMR : .06). Cronbach Alpha katsayısı birinci faktör için .90, ikinci faktör için .78 ve ölçeğin bütünü için .89 olarak hesaplanmıştır. Veri analizleri sonucunda, Keman Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nin müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda keman dersi alan öğrencilerin tutumlarını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu ortaya konmuştur.

Soycan ve Hamzaoğlu Birer (2018) ise araştırmalarında, EF GSE MEABD'de öğrenim gören öğrencilerin piyano dersine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Faktör analizleri sonucunda ölçek, "ilgi", "kaygı" ve "özen" olmak üzere 3 alt faktöre ayrılmıştır. Araştırmada, AFA ile ölçme aracının örtük yapısı belirlenmiş ve doğrulayıcı faktör analizi ile bu örtük yapının doğrulanması için LISREL programı kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonunda ise modele ilişkin uyum indeks değerleri; GFI =.89, $AGFI$ =.85, NFI =.95, CFI =.97 ve $RMSEA$ =.08 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda, piyano dersine yönelik tutumları belirlemek için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirme çalışmasının hangi aşamalarda gerçekleştirildiği ve uygulama grubunun özellikleri sunulmuştur.

3.1. Uygulama Grubu

Araştırmada geliştirilen ölçeğin uygulama grubu, EF GSE MEABD, GSTF TSMAD ve TMK’de 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Güz-Bahar yarıyılında 1, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören, Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi ve bu kapsamda taksim eğitimi alan öğrencilerden oluşmuştur. Uygulama yapılan üniversiteler, Türkiye’nin her coğrafi bölgesinden en az bir üniversite olacak şekilde seçkisiz (random) belirlenmiştir. Ölçek, Türkiye’deki 19 üniversiteden araştırmaya gönüllü olarak katılan 267 öğrenciye uygulanmıştır. Ancak, ölçeği yanıtlayan 267 öğrenciden 116 öğrencinin kişisel bilgi formu kapsamında verdiği cevaplardan daha önce taksim yapmadığı ya da eğitimini almadığı belirlendiği için araştırma verilerine dâhil edilmemiştir. Bu doğrultuda, dersleri kapsamında taksim eğitimi alan öğrencilerden (N=151) elde edilen veriler araştırma verisi olarak kullanılmıştır. Bu kapsamda, tutum ölçeğinin geliştirilmesine yönelik uygulanan taslak ölçeğin hangi üniversitelere uygulandığı ve uygulanan öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda alfabetik sırayla verilmiştir:

Tablo 1

Uygulama Yapılan Üniversiteler ve Araştırmaya Katılan Öğrenci Sayıları

Sıra no.	Uygulama Yapılan Üniversiteler	Öğrenci Sayısı (n)
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi DK	21
2.	Aksaray Üniversitesi EF GSE MEABD	11
3.	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi TMDK	6
4.	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir EF GSE MEABD	2
5.	Atatürk Üniversitesi TMDK	23
6.	Dicle Üniversitesi DK	22
7.	Ege Üniversitesi DTMK	9
8.	Gaziantep Üniversitesi TMDK	91
9.	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ADK	19
10.	İnönü Üniversitesi EF GSE MEABD	1
11.	İstanbul Teknik Üniversitesi İstanbul TMDK	9
12.	Karabük Üniversitesi Safranbolu Fethi Tokar GSTF TSMAD	3
13.	Kastamonu Üniversitesi EF GSE MEABD	5
14.	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi EF GSE MEABD	7
15.	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi EF GSE MEABD	7
16.	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi TMDK	8
17.	Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı DK	10
18.	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi EF GSE MEABD	5
19.	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi EF GSE MEABD	8
	Toplam Öğrenci Sayısı	267

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya 19 üniversiteden 267 öğrenci katılmıştır. Tutum ölçeğinin geliştirilmesinde araştırmaya dâhil edilen üniversiteler ve öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 2

Araştırmaya Dâhil Edilen Üniversiteler ve Öğrenci Sayıları

Sıra no.	Üniversiteler	Öğrenci Sayısı (n)
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi DK	11
2.	Aksaray Üniversitesi EF GSE MEABD	4
3.	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi TMDK	6
4.	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir EF GSE MEABD	1
5.	Atatürk Üniversitesi TMDK	9
6.	Dicle Üniversitesi DK	5
7.	Ege Üniversitesi DTMK	7
8.	Gaziantep Üniversitesi TMDK	47
9.	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ADK	12
10.	İstanbul Teknik Üniversitesi İstanbul TMDK	8
11.	Karabük Üniversitesi Safranbolu Fethi Toker GSTF TSMAD	2
12.	Kastamonu Üniversitesi EF GSE MEABD	5
13.	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi EF GSE MEABD	7
14.	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi EF GSE MEABD	7
15.	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi TMDK	8
16.	Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı DK	6
17.	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi EF GSE MEABD	6
	Toplam Öğrenci Sayısı	151

Araştırmaya katılan 267 öğrencinin kişisel bilgi formunda yer alan sorulara verdiği cevaplar incelendiğinde, Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi kapsamında taksim eğitimi alan 151 öğrenci olduğu saptanmıştır. Bu nedenle, Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya 17 üniversiteden 151 öğrenci dâhil edilmiştir.

Tablo 3

Araştırmaya Dâhil Edilen Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Müzik Eğitim Kurumlarına Göre Dağılımları

Kurum Türü	Öğrenci Sayısı (n)
Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi	2
Eğitim Fakülteleri	30
Konservatuvarlar	119
Toplam Öğrenci Sayısı (N)	151

Tablo 3’de görüldüğü gibi GSTF’den 2, EF’den 30 ve konservatuvarlardan 119 öğrenci araştırmaya dâhil edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Uygulanması

Tutum ölçeği hazırlamada, niteliksel adımda veri toplamak için odak grup görüşmesi, kompozisyon ve ilgili literatür taraması sonucu oluşturulan madde havuzu yöntemleri kullanılabilir. Madde havuzu yönteminde, literatürde yer alan konu ile ilgili geliştirilmiş çeşitli tutum ölçekleri incelenir (Çam ve Baysan-Arabacı, 2010). Bu araştırmada, niteliksel veri toplama adımlarından madde havuzu oluşturma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracının hazırlanması sürecinde ilk olarak taksim ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Literatürde taksim konusuyla ilgili bir tutum ölçeğinin bulunmadığı belirlenmiştir. Taksim çalgı müziği formu olmasından dolayı, geliştirilen çalgı tutum ölçekleri incelenmiştir. İkinci aşamada, ölçülecek özellik kapsamında (öğrencilerin taksime yönelik tutumları) duyuşsal, performans, yaratıcılık ve eğitim olmak üzere dört boyut belirlenmiş ve bu boyutlara ilişkin madde havuzu oluşturulmuştur. Maddelerin hazırlanma sürecinde, ölçeğin özel ölçüm tekniklerinden Likert tipi ölçek olacağı belirlenmiştir. Madde havuzu oluşturulurken, katılımcıların tutarlılık gösterip göstermediğini anlamak amacıyla kontrol maddelerine yer verilmiştir.

Üçüncü aşamada ölçek, ilgili alandan 16 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri sonucunda her bir madde için Lawshe tekniğine göre kapsam geçerlilik oranı hesaplanmıştır. Kapsam geçerliliği sonucunda 1 madde çıkarılmış ve uzman görüşleri doğrultusunda uygun görülen yeni 2 madde eklenmiştir. Ölçek maddelerinin yanı sıra,

uygulama grubunda yer alan öğrenciler için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin demografik özelliklerini (öğrenim gördüğü üniversite, çalgı, sınıf, cinsiyet vb.) ve dersleri kapsamında taksim konusuna yer verilip verilmediğini belirleyen sorulardan oluşmaktadır.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (bkz. Ek 1) ve uygulama yapılan üniversitelerden (bkz. Ek 2) TYYTÖ'nün uygulanmasına dair izinler alınmıştır. Üçüncü aşamanın sonunda oluşturulan 30 aday madde ön uygulama grubuna uygulanmıştır. Ön uygulama grubu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi EF GSE MEABD ve Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya Devlet Konservatuvarı (ADK) Türk Müziği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerinden oluşmaktadır. Ön uygulama, çalgısı Geleneksel Türk Sanat Müziği Çalgısı çalan 1, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören 26 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Ön uygulama sonucunda ölçeğin dil açısından anlaşılır olduğu, süre açısından ise 5 dakika sürdüğü belirlenmiştir. Bu bağlamda, aday maddelerde bir değişiklik yapılmamıştır.

Ön uygulamadan sonra ölçek, asıl uygulama grubuna uygulanmıştır. Ölçek geliştirmede anlamlı ve güvenilir sonuçların alınması amacıyla, ölçeğin uygulandığı gruptaki kişi sayısının, ölçekte yer alan madde sayısından en az beş kat fazla olması gerekir (Tavşancıl, 2018). Lisans düzeyinde Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi kapsamında taksim eğitimi alan öğrencilerin az olması, araştırmanın gerçekleştirildiği tarihlerde Covid-19 pandemik salgını nedeniyle YÖK tarafından üniversitelerde 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında eğitimin uzaktan sürdürülmesi yönünde alınan karar, araştırmanın asıl uygulama grubunda hedeflenen öğrenci sayısının minimum düzeyde kalmasına yol açmıştır. Ancak, buna rağmen uygulama grubundaki öğrenci sayısı, Tavşancıl (2018)'in hesaplama yöntemine göre işaret ettiği rakamın altında kalmamış, aksine güvenilirlik konusunda gerekli asgari hedefi karşılamıştır. Bu bağlamda, uygulama grubu, GSTF, EF GSE MEABD ve TMDK'de 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Güz-Bahar yarıyılında öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf Geleneksel Türk Sanat Müziği türü kapsamında çalgı eğitimi içerisinde taksim eğitimi alan öğrencilerden (N=151) oluşmaktadır.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Ölçeği dolduran 267 öğrenciden, dersleri kapsamında taksim eğitimi alan 151 öğrenci olduğu saptanmış ve bu nedenle araştırmaya 151 öğrenci dâhil edilmiştir.

Toplanan verilerde karşılaşılan eksiklikler kayıp veri veya kayıp değer olarak adlandırılmaktadır (Şahin Kürşad ve Nartgün, 2015). Kayıp verilere yönelik, kayıp veriyi analiz dışı bırakma veya kayıp veri yerine basit atama yöntemleri kullanılmaktadır (Demir, 2013). Yapılan analizler sonucu verilerde kayıp veriler olduğu belirlenmiştir. Kayıp verilerin giderilmesinde dizin silme yöntemi ve seri ortalaması atama yöntemleri kullanılmıştır. Dizin silme yöntemi, içerisindeki değişkenlerden herhangi birinde kayıp bulunan gözlenen durumların tamamının veri setinden çıkarılmasıdır. Seri ortalaması ataması ise kayıp verinin bulunduğu değişkendeki gözlenen verilerin ortalamasının kayıp verilerin yerine atanmasıdır (Işıkoğlu, 2017). Dizin silme yöntemi kullanılarak veri setindeki 2 veri silinmiştir. Ölçekteki ters maddeler çevrilerek kalan kayıp veriler için seri atama yöntemi kullanılmıştır. Kontrol maddelerine bakılarak 29 kişinin ölçeğe tutarlı cevap vermediği görülmüş ve veri setinden çıkarılmıştır. Veri temizlemesi sonucunda toplam 31 veri çıkarılmış ve kalan 120 veri üzerinde analizler yapılmıştır.

İstatiksel işlemlerin ilk aşamasında TYYTÖ'nün geçerlilik analizi için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Faktör analizinin amacı, birbiri ile ilişkili değişkenleri bir araya getirerek az sayıda ortak ilişkisiz değişken bulmaktır (Büyüköztürk, 2012). Faktör analizinde kullanılan iki genel yaklaşımdan biri olan AFA, ölçme aracının ölçtüğü düşünülen yapı ya da faktörlerin sayısının bilinmediği, belli bir hipotezi sınamanın sözcüğü konusu olmadığı ve ölçme aracıyla ölçülen faktörlerin doğası hakkında bilgi edinilmeye çalışıldığı durumlarda kullanılır (Balcı, 2018).

Elde edilen verilerin AFA'ya uygunluğunu belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett's test analizleri yapılmıştır. KMO katsayısı, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığı konusunda bilgi verir. Ayrıca veri yapısının, faktör çıkarma için uygunluğunun belirlenmesini sağlar. Faktör analizinin yapılabilmesi için KMO değerinin .60'dan büyük olması gerekmektedir. Barlett's test ise kısmi korelasyonlar temelinde değişkenler arası ilişki olup olmadığını inceler. Barlett's test sonucunun anlamlı çıkmasının puanların normalliğini gösterdiği düşünülebilir (Büyüköztürk, 2012). Ölçek geliştirilirken, faktör analizinde faktör yapısını daha basit hale getirmek için faktör

döndürme yöntemlerinden Varimax yöntemi kullanılmıştır. Varimax yöntemi, dik açılı döndürme yöntemlerinden biridir. Bu yöntemde faktör matrisi sütununda bulunan değerlerin karesi alınarak varyans maksimum değerine çıkarılır (Şencan, 2005). Yapılan analizler sonucu taksime ilişkin kaygı (kaygı), taksimden haz alma (haz) ve taksimin eğitsel katkısı (katkı) olmak üzere 3 alt boyutta toplam 19 maddeli TYYTÖ geliştirilmiştir.

Bir sonraki adımda ise TYYTÖ'nün güvenilirlik analizi yapılarak ölçeğin bütünü ve alt boyutlar için Cronbach Alpha değeri hesaplanmıştır. Cronbach Alpha, klasik test kuramına göre hazırlanan çoklu veri yapısına sahip test ve ölçekler için kullanılmaya uygun bir analiz yöntemidir. Alpha, güvenilirliğin tek bir yönünü, iç tutarlılığını hesaplar (Şencan, 2005). Son olarak ölçeğin z-puanına ve basıklık-çarpıklık değerlerine bakılmış ve normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen veriler tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

4.1. Ölçeğin Faktör Analizi Sonuçları

Faktör analizinden önce verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett's test değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin KMO ve Barlett's test değerleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

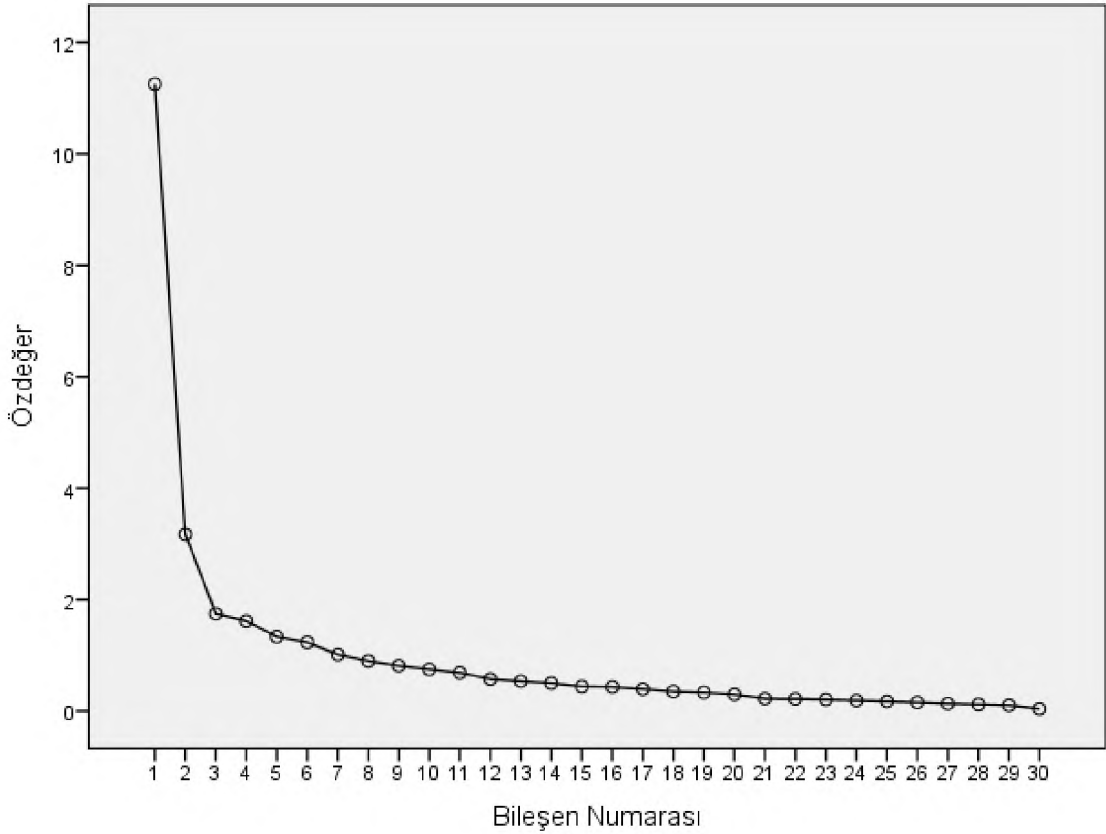
Tablo 4

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin KMO ve Barlett's Test Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin		.88
	Yaklaşık Ki-Kare	2483.928
Barlett's Test	df	435
	Sig.	.000

Tablo 4 incelendiğinde, ölçeğin KMO değeri .88 ($p > .60$) olarak bulunmuş ve Barlett's test sonucunun anlamlı olduğu görülmüştür ($p < .05$). Ki kare değeri 2483.928, df 435 olarak bulunmuştur. Yapılan KMO ve Barlett's test sonuçları, ölçek verilerinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Ölçek verilerinin, faktör analizine uygunluğu belirlendikten sonra AFA yapılmıştır. Faktör analizi yapılırken faktör döndürme yöntemlerinden Varimax kullanılmıştır. Eigen değeri 1 olarak kabul edildiğinde

maddelerin özdeğeri 1'den büyük 7 alt boyut içerisinde gruplandırıldığı belirlenmiştir. Özdeğer, bir faktörün, toplam varyans içinde sorumlu olduğu varyans miktarını açıklamaktadır. Kaiser kuralına göre özdeğeri 1'den büyük olan faktörler dikkate alınır (Şencan, 2005). Faktör analizi sonucu ölçeğin Yamaç Birikinti grafiği aşağıda Şekil 1'de verilmiştir:

Şekil 1. Taksim yapmaya yönelik tutum ölçeği'nin yamaç birikinti grafiği

Şekil 1 incelendiğinde birinci ve ikinci faktörden sonra yüksek ivmeli bir düşüş olduğu görülmektedir. Üçüncü faktörden itibaren düşüş ivmelerinin azaldığı, yedinci faktörden itibaren grafiğin yatay bir seyir gösterdiği ve önemli bir düşüş eğilimi olmadığı belirlenmiştir. Ölçeğin, faktör analizi sonucu açıklanan toplam varyans tablosu incelenmiştir. TYYTÖ'nün açıklanan toplam varyans tablosu aşağıda Tablo 5'de verilmiştir:

Tablo 5

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Bileşen	İlk Özdeğerler			Kare Yüklerin Dönme Toplamları		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi
1	11.251	37.505	37.505	7.254	24.180	24.180
2	3.175	10.584	48.089	3.313	11.044	35.224
3	1.748	5.828	53.917	2.558	8.526	43.750
4	1.617	5.390	59.307	2.533	8.442	52.192
5	1.339	4.462	63.769	2.341	7.804	59.996
6	1.236	4.121	67.891	1.790	5.966	65.962
7	1.016	3.387	71.278	1.595	5.316	71.278
8	.899	2.995	74.273			
9	.815	2.716	76.989			
10	.751	2.504	79.493			
11	.690	2.300	81.793			
12	.576	1.920	83.713			
13	.537	1.790	85.504			
14	.503	1.677	87.180			
15	.442	1.474	88.655			
16	.436	1.454	90.109			
17	.397	1.324	91.433			
18	.353	1.175	92.608			
19	.337	1.123	93.731			
20	.300	.999	94.730			
21	.225	.751	95.481			
22	.220	.732	96.213			
23	.209	.697	96.910			
24	.191	.638	97.548			
25	.176	.586	98.134			
26	157	.524	98.657			

Bileşen	İlk Özdeğerler			Kare Yüklerin Dönme Toplamları		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi
27	.135	.450	99.107			
28	.121	.404	99.512			
29	.105	.351	99.862			
30	.041	.138	100.000			

Tablo 5’deki varyans tablosu incelendiğinde özdeğeri 1’den büyük 7 bileşenin olduğu ve bu 7 bileşenin varyansa önemli derece katkıda bulunduğu, 8. bileşenden itibaren varyansa olan katkının azalmaya başladığı söylenebilir. Ölçeğin faktör analizi sonucu döndürülmüş faktör matrisi aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 6

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Döndürülmüş Faktör Matrisi

Madde	Bileşen						
	1	2	3	4	5	6	7
12	.895						
4	.855						
3	.780						
10	.768						
11	.720						
28	.694						
14	.689						
15	.681						
19	.680						
26	.630						
16	.382						
18		.833					
17		.831					
9		.763					
25		.524					

Madde	Bileşen						
	1	2	3	4	5	6	7
24		.458					
7			.857				
6			.500				
5			.500				
23			.473				
13				-.748			
29				.686			
30				.661			
20					.764		
1					.562		
2					.552		
22						.762	
21						.592	
8							.698
27							.524

Faktör analizi, veri temizlemesi sonucunda kalan 120 veri üzerinden yapılmıştır. Kim-Yin (2004 akt. Şencan, 2005) faktör yükünün örneklem büyüklüğüyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Faktör yükünün .30 olan maddelerin ölçeğe alınması için örneklem büyüklüğünün en az 350, yüzde .40 faktör yükü için 200, yüzde .50 faktör yükü için 120, yüzde .60 faktör yükü için 85, yüzde .70 faktör yükü için 60 kişilik bir örneklemin yeterli olacağını belirtmektedir. Bu sebeple faktör yükü yüzde .50 ve üzeri olan maddeler ölçeğe alınmıştır. Buna göre Tablo 6'ya bakıldığında 1. faktör altında on madde, 2. faktör altında dört madde, 3, 4 ve 5. faktörler altında üçer madde, 6 ve 7. faktörler altında ikişer madde kaldığı görülmektedir. Her bir boyut, yüksek faktör yüküne sahip en az üç değişkene sahip olmalıdır (Şencan, 2005). Bu bakımdan Tablo 6'ya bakıldığında 6 ve 7. boyutlarda .50 ve üzeri faktör yüküne sahip ikişer madde kaldığı ve faktörler arasındaki madde sayılarının dengeli dağılmadığı görülmektedir. Bu nedenle ölçeğin 7 boyutlu geliştirilmesi uygun bulunmamıştır.

Ölçek maddeleri, duyuşsal, performans, eğitim ve yaratıcılık olmak üzere 4 alt boyutta oluşturulduğu için ölçek 4 faktörlü olarak geliştirilmeye çalışılmıştır. Ölçek 4 faktörlü olarak geliştirildiğinde ölçekteki 8, 16, 20 ve 21. maddelerin faktör yükü .50 faktör yükünden az olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. 8, 16, 20 ve 21. maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra faktör içinde anlam bütünlüğünü sağlamadıkları için 19 ve 23. maddeler sırasıyla teker teker ölçekten çıkarılmış ve her defasında yeniden faktör analizi yapılmıştır. Bir maddenin faktördeki en yüksek değeri ile bu değerden sonra en yüksek olan yük değeri arasındaki farkın en az .10 olması önerilir. Birden çok faktörde yüksek yük değeri veren madde binişik madde olarak tanımlanır. Binişik maddeler ölçekten çıkarılabilir (Büyüköztürk, 2012). 26. maddenin 2 faktör altındaki faktör yük değerleri arasındaki farkın .10'dan küçük olduğu, diğer bir deyişle binişik madde olduğu saptanmış ve 26. madde ölçekten çıkarılmıştır. 26. madde çıkarıldıktan sonra yeniden faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda toplam 7 madde ölçekten çıkarılmış ve 23 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Ancak, 4. faktörde yer alan maddelerin kendi içlerinde bir anlam bütünlüğü sağlamadıkları ve faktörler arasındaki madde sayılarının dengeli dağılmadığı saptanmıştır. Bu nedenle ölçeğin 4 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmamıştır.

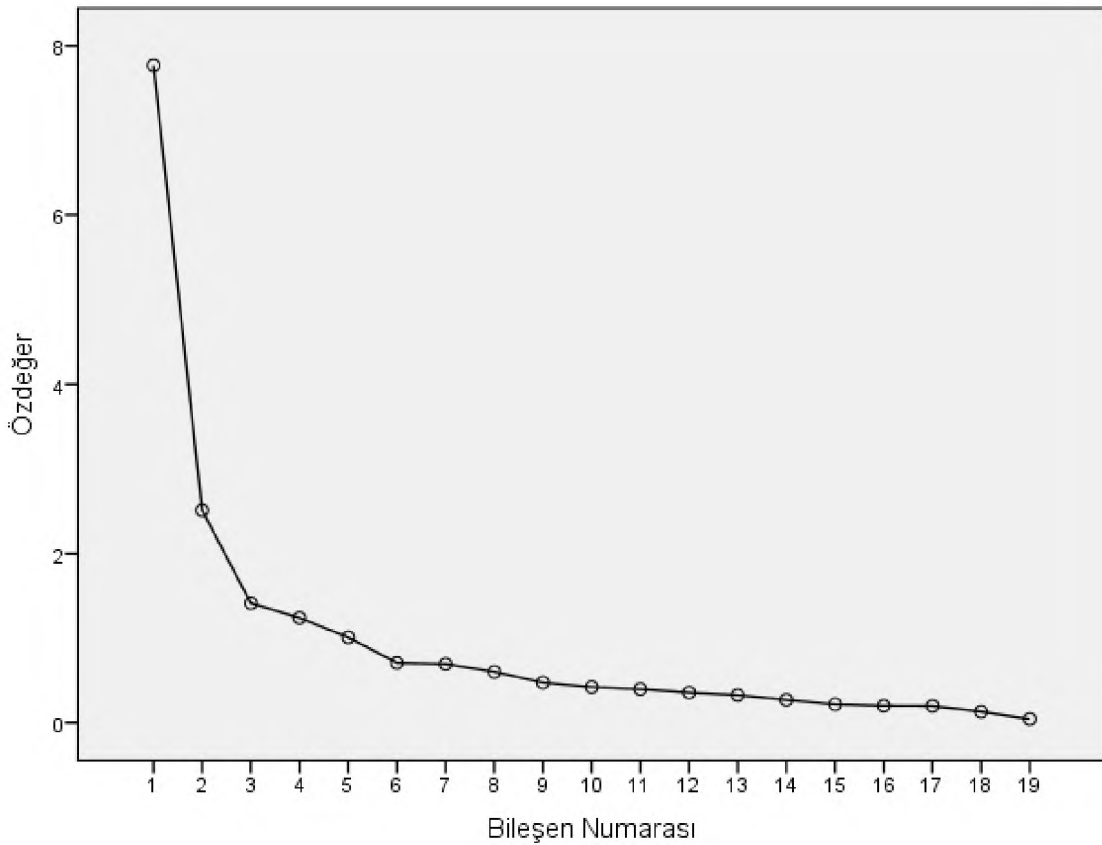
Ölçek, 3 faktörlü geliştirilmeye çalışılmıştır. Ölçeğin KMO ve Barlett's test sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 7

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin KMO ve Barlett's Test Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin		.86
	Yaklaşık Ki-Kare	1511.042
Barlett's Test	df	171
	Sig.	.000

Tablo 7 incelendiğinde, ölçeğin KMO değeri .86 ($p > .60$) ve Barlett's test sonucu anlamlı bulunmuştur ($p < .05$). KMO ve Barlett's test sonuçlarına göre 3 faktörlü olarak geliştirilen ölçeğin faktör analizine uygun olduğu söylenebilir. Ölçeğin faktör analizi sonucu Yamaç Birikinti grafiği aşağıda verilmiştir:

Şekil 2. Taksim yapmaya yönelik tutum ölçeği'nin yamaç birikinti grafiği

Şekil 2'de görüldüğü üzere birinci faktör ve ikinci faktörden sonra yüksek ivmeli bir düşüş olduğu görülmektedir. Üçüncü faktörden itibaren düşüşün azalmaya başladığı ve yedinci faktörden itibaren yatay bir seyir gösterdiği belirlenmiştir. Faktör analizi sonucu açıklanan toplam varyans tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 8

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Bileşen	İlk Özdeğerler			Kare Yüklerin Dönme Toplamları		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi
1	7.768	40.885	40.885	5.549	29.204	29.204
2	2.512	13.218	54.103	3.157	16.618	45.822
3	1.413	7.439	61.542	2.987	15.720	61.542
4	1.239	6.523	68.065			

Bileşen	İlk Özdeğerler			Kare Yüklerin Dönme Toplamları		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi
5	1.010	5.315	73.380			
6	.709	3.731	77.111			
7	.695	3.658	80.769			
8	.603	3.173	83.942			
9	.476	2.506	86.448			
10	.423	2.228	88.676			
11	.399	2.098	90.774			
12	.358	1.883	92.657			
13	.327	1.720	94.377			
14	.271	1.428	95.806			
15	.219	1.154	96.960			
16	.202	1.061	98.020			
17	.199	1.049	99.069			
18	.132	.697	99.766			
19	.044	.234	100.000			

Tablo 8’de görüldüğü gibi, ölçekte bulunan 1. faktörün açıkladığı varyans oranı %29.204, 2. faktör için varyans oranı %16.618, 3. faktörün açıklanan varyans oranı %15.720, üç faktörün toplam varyansı açıklama oranının %61.542 olduğu belirlenmiştir. Faktör analizleri sonucu ölçeğin döndürülmüş faktör matrisi aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 9

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Döndürülmüş Faktör Matrisi

Madde	Bileşen		
	1	2	3
12	.854		
10	.784		
3	.780		
4	.760		

Madde	Bileşen		
	1	2	3
14	.760		
15	.718		
28	.715		
11	.714		
27	.563		
6		.776	
2		.749	
1		.736	
7		.625	
30		.608	
17			.870
18			.854
9			.687
25			.630
22			.535

Analiz sonucu 8, 16, 29, 13 ve 20. maddelerin faktör yükü .50'den küçük olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Sırasıyla 23, 24 ve 26. maddeler binişik madde oldukları için teker teker her defasında yeniden faktör analizi yapılarak ölçekten çıkarılmıştır. Binişik maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra 19. madde, bulunduğu faktörün anlam bütünlüğüne uymadığı için ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır.

Ölçekteki 5. madde kontrol maddesidir ve 1. madde ile aynı anlama gelmektedir. Bu nedenle 5. madde ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda 21. maddenin binişik madde olduğu görülmüştür. Binişik madde olduğu için 21. madde ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucu binişik maddeye ve faktör yükü .50'den küçük maddeye rastlanmamıştır. Ayrıca alt faktörlerde yer alan maddelerin anlam bütünlüğünü sağladıkları görülmüştür. Bu bağlamda ölçeğin 3 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmuştur.

Sonuç olarak, ölçekten toplam 11 madde çıkarılmış ve ölçek son haline getirilmiştir. Ölçekteki 3 alt faktör altında kalan 19 madde anlam bakımından incelendiğinde, maddelerin, “kaygı”, “haz” ve “katkı” başlıkları altında birleştikleri görülmüştür. Bu bakımdan 1. alt faktör, taksim yaparken yaşanabilecek kaygıya ilişkin ifadeler içeren maddelerden oluştuğu için “Taksime İlişkin Kaygı” olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin 2. alt faktörü, taksim yaparken alınan haz ifadelerini içeren maddelerden oluştuğu için “Taksimden Haz Alma” olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin 3. alt faktörü, taksimin eğitsel sağladığı katkıları ifade eden maddelerden oluştuğu için “Taksimin Eğitsel Katkısı” olarak isimlendirilmiştir.

Ölçekteki taksime ilişkin kaygı boyutundaki maddeler haricindeki diğer olumsuz ifade içeren maddeler ters maddedir. 1. alt faktör olan taksime ilişkin kaygı boyutunda 12., 10., 3., 4., 14., 15., 28., 11. ve 27. maddeler yer almaktadır. 2. alt faktör olan taksimden haz alma boyutunda; 6., 2., 1., 7. ve 30. maddeler yer almaktadır. 3. alt faktör olan taksimin eğitsel katkısı boyutunda; 17., 18., 9., 25. ve 22. maddeler yer almaktadır.

4.2. Ölçeğin Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Ölçeğin güvenirlilik analizi için ölçeğin alt boyutlarının ve tamamının Cronbach Alpha değeri hesaplanmıştır. Ölçeğin, alt boyutlarının ve tamamının Cronbach Alpha sonucu aşağıda Tablo 10’da verilmiştir:

Tablo 10

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları İçin Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı

Ölçek Alt Boyutları ve Toplamı	Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı
Taksime İlişkin Kaygı	.91
Taksimden Haz Alma	.82
Taksimin Eğitsel Katkısı	.81
Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği	.91

Tablo 10 incelendiğinde, taksime ilişkin kaygı alt boyutunun Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısının .91, taksimden haz alma alt boyutunun Cronbach Alpha güvenirlilik

katsayısının .82, taksimin eğitsel katkısı alt boyutunun Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının .81 olduğu görülmektedir. Tablo 10’da görüldüğü üzere ölçeğin tamamının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .91’dir. Sakallı Uğurlu (2018)’nin aktardığına göre George ve Mallery (2003), Cronbach Alpha değerleri için şu sıralamayı vermektedirler: .60 ve üstü sorgulanabilir, .70 ve üstü kabul edilebilir, .80 ve üstü iyi, .90 ve üstü oldukça iyi. George ve Mallery’in Cronbach Alpha sıralamasına göre Tablo 10’a bakıldığında ölçeğin alt boyutlar için Cronbach Alpha değerinin “taksimden haz alma” ve “taksimin eğitsel katkısı” alt boyutları için iyi, “taksime ilişkin kaygı” alt boyutunda ve TYYTÖ’nün tamamı için Cronbach Alpha değerinin oldukça iyi olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, üniversite düzeyinde öğrenim gören Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılacak “Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir.

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgulara yönelik sonuçlara, sonuçlardan yola çıkarak tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Ölçeğin geliştirilmesi süreci, ölçeğin hazırlanması, ölçeğin uygulanması ve ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizi olmak üzere üç aşamada gruplanabilir.

5.1.1. Ölçeğin Hazırlanması İle İlgili Sonuç

Ölçeğin hazırlanması sürecinde, literatür taraması yapılmış ve literatürde taksime yönelik geliştirilmiş bir tutum ölçeği bulunamamıştır. Bu nedenle müzik, doğaçlama ve çalgı tutum ölçekleri incelenmiş ve 4 alt boyut altında madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu sonunda oluşturulan ölçeğin taslak hali, 16 uzman görüşüne sunulmuş ve uzman görüşleri sonucu ön deneme için son şeklini almıştır.

5.1.2. Ölçeğin Uygulanması İle İlgili Sonuç

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi EF GSE MEABD ve Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ADK'de öğrenim gören ve Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf olmak üzere toplam 26 öğrenciye, hazırlanan taslak ölçeğin ön uygulaması yapılmıştır. Ön uygulaması yapıldıktan sonra taslak ölçek, asıl uygulama grubu olan Türkiye'deki farklı coğrafi bölgelerinden 19 üniversitede öğrenim gören ve Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi alan 267 öğrenciye uygulanmıştır.

5.1.3. Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirlilik Analizleri İle İlgili Sonuç

Uygulama sonucu toplanan verilerin analizi aşamasında asıl uygulama grubundan toplanan 267 veriden, dersleri kapsamında taksim eğitimi alan 151 öğrenci olduğu belirlenmiş ve 151 öğrenci araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen 151 veri incelenmiş ve kayıp veriler saptanmıştır. Dizin silme yöntemi ile 2 kayıp veri çıkarılmış, kalan kayıp veriler için seri ortalaması atama yöntemi kullanılmıştır. Veri temizlemesi sonucu 31 veri çıkarılmış, kalan 120 veri üzerinden analizler yapılmıştır.

Faktör analizinde Eiger değeri 1 alındığında 7 faktör tespit edilmiştir. Faktör yükü .50 altında olan maddeler değerlendirmeye alınmamıştır. Maddelerin faktörler altında dengeli dağılmadığı, 6 ve 7. faktörde ikişer madde kaldığı belirlenmiştir. Bu nedenle ölçeğin 7 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmamıştır. Ölçek maddeler 4 alt boyutta oluşturulduğu için ölçek 4 faktörlü geliştirilmeye çalışılmıştır. Faktör yükü .50 altında olan, faktör içinde anlam bütünlüğünü sağlamayan ve binişik maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Analizler sonucunda faktörde yer alan maddelerin anlam bütünlüğü sağlamadıkları ve faktörler arasında madde sayılarının dengeli bir şekilde dağılım göstermedikleri saptanmıştır. Bu bakımdan ölçeğin 4 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmamıştır.

Ölçek 3 faktörlü geliştirilmeye çalışılmıştır. Ölçek verilerinin KMO ve Barlett's test değerlerine bakılmış ve KMO değeri .86 ($p > .60$), Barlett's test sonucu anlamlı ($p < .05$) bulunmuştur. KMO ve Barlett's test sonuçları ölçek verilerinin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir.

Analiz sonucu faktör yükü .50'den küçük olan ve binişik maddeler ölçekten çıkarılmış ve teker teker her defasında yeniden faktör analizi yapılmıştır. Binişik maddeler ölçekten

çıkarıldıktan sonra 19. madde bulunduğu faktörün anlam bütünlüğüne uymadığı için ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır. Ölçekteki kontrol maddesi olan 5. madde 1. madde ile aynı anlama gelmektedir. Bu nedenle 5. madde ölçekten çıkarılmıştır. 5. madde ölçekten çıkarıldıktan sonra yeniden faktör analizi yapılmış ve binişik madde olduğu görülen 21. madde ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucu binişik, faktör yükü .50'den küçük ve alt faktörlerde anlam bütünlüğünü sağlamayan maddeye rastlanmamıştır. Bu bakımdan ölçeğin 3 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmuştur.

Sonuç olarak ölçek, toplam 11 maddenin çıkarılmasıyla 19 maddelik son halini almıştır. Ölçekteki 3 alt faktör altında kalan maddelerin anlam bakımından kaygı, haz ve katkı başlıkları altında birleştikleri saptanmıştır. Bu bakımdan 3 alt faktör, “Taksime İlişkin Kaygı”, “Taksimden Haz Alma” ve “Taksimın Eğitsel Katkısı” olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin taksime ilişkin kaygı boyutundaki maddeler haricindeki diğer olumsuz ifade içeren maddeleri ters maddedir. Buna ek olarak, Cronbach Alpha katsayısı ile ölçeğin güvenilirliği hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .91'dir. Bu bağlamda, ölçeğin güvenilirliğinin oldukça iyi olduğu söylenebilir.

5.2. Tartışma

Taksim sanatı, bir gelenek olarak başlamışsa da artık bir müzik formu olarak Geleneksel Türk Sanat Müziğinde yer almaktadır. Müzisyen için taksim yapmak, sanatındaki yaratıcılığı ortaya koyabileceği ve geliştirebileceği, aynı zamanda kendini özgür bir şekilde ifade edebileceği bir alandır (Gül, 2002).

Önemli çalgı icracılarının taksim icraları birçok icracıya örnek olmuştur. Çalgı icracılarının taksimlerinin incelenip notaya alınmasının, yeni nesil icracılar için taksim türünü kavramada, makamları anlamada ve yorum yapabilme yeteneği kazanabilmede faydası büyüktür. Ayrıca, taksim analiz çalışmaları sonucu elde edilen bulgular, yeni icracı ve öğrencilere yol göstermektedir (Vural, 2019). İlgili literatürde usta icracıların taksimlerinin analiz edildiği araştırmalar bulunmaktadır (Alpa, 2009; Bilgin, 2011; Doğan-Sevinç, 2012; Eroğlu, 2014; Gürel, 2016; Kazazoğlu, 2017; Keçeli, 2015; Özdemir ve Levendoğlu-Öner, 2011; Vural, 2019; Yahya, 2000).

Taksim, çalgı müziği içerisinde doğaçlama ile icracının bilgi ve yeteneklerinin birleşerek kompozisyon haline gelmesi sonucu oluşan bir formdur (Keçeli, 2015). Müzikteki doğaçlama, eylemlerin özgürce ve kendiliğinden seçilmesiyle oluşan ve içsel olarak kontrol edilebilen bir süreçtir. Doğaçlama, taklit etme, kulaktan öğrenme ve kendi kendine geliştirilen çalışma stratejileri olmak üzere üç farklı şekilde öğrenilebilir. Bu bağlamda, taksim çalışırken doğaçlama konusu için taklit etme ve kulaktan öğrenme yöntemleri veya kendi kendine geliştirilen çalışma stratejileri kullanılabilir. Ayrıca, bir çalgıda yetkin olmak doğrudan veya dolaylı olarak teorik bilgiyi pekiştirir (Kaplan, 2017). Bu açıdan Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgılarında yetkin olmak makamların teorik bilgilerinin pekiştirilmesini sağlayabilir. Bu durum, taksim yaparken makamların çalgı ile icrasındaki kolaylığı beraberinde getirecektir.

Taksim doğaçlama yapılan bir form olduğu belirtilse de literatürde doğaçlama temelli yapılmadığını belirten bir araştırma bulunmaktadır. Yener (2004) araştırmasında, taksim doğaçlama mı yoksa bir takım kalıplaşmış ezgilere mi dayandığı sorusunu, kişisel düşünceler yerine hicaz makamında icra edilmiş taksim örneklerinden elde edilen verileri sayma, sıralama, ortalama alma, yüzde alma ve Markov zincirleri gibi istatistiksel metotlarla incelemiştir. Yapılan analizler neticesinde, taksim büyük ölçüde kalıplaşmış ezgilere dayandığı sonucuna varılmıştır.

Türk müziğinde eğitim, “meşk” adı verilen yöntem ile verilir. Usta-çırak ilişkisi olarak anılan meşk uygulamasının başlangıcı, öğrencinin aktarılan bilgiyi aynen taklit edebilmesine dayanmaktadır (Gürbüz, 2010). Kahyaoğlu (2009) çalışmasında, meşk sisteminin aksine Türk müziği çalgı eğitiminde daha sistematik bir yaklaşım gerektiğini belirtmiştir. Kahyaoğlu (2009), ülkemizde çalgı müziğinin gelişebilmesi için çalgıların teknik yapıları, çalma teknikleri, geliştirilme imkânları ile ilgili belirgin standartların oluşturulması ve çalgı metodu konusunda da bilimsel ve sistematik yaklaşımlarla yeni üretimlerde bulunulması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, Türk müziğine özgü üslup, tavır ve taksim gibi unsurlar ile Türk müziği ses sisteminin farklılığından dolayı, Türk müziği çalgı metotlarının Batı müziği çalgı metotlarından farklı şekilde ele alınabileceğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda geliştirilebilecek taksim metodunda Geleneksel Türk Sanat Müziğine uygun doğaçlama çalışmalarına yer verilebilir. Doğaçlama, daha önce üzerinde çalışılmış bir kompozisyondan veya belirli ölçüler üzerinde ezgisel ve ritmik açılardan yapılan varyasyonların birleşimi olarak ortaya çıkabilir (Kaplan, 2017). Geliştirilecek bu metotta, Yener (2004)’in araştırmasında

önerdiği taksimlerde kullanılan kalıplaşmış ezgilere yer verilerek doğaçlama çalışmalarının Geleneksel Türk Sanat Müziğine uygunluğu sağlanabilir. Ayrıca icracıların, doğaçlama konusunda yaşayabilecekleri muhtemel zorluklar da giderilebilir.

Günümüzde Geleneksel Türk Sanat Müziği eğitiminin tamamıyla meşk sistemine dayanmadığı, çeşitli metotların ve makamsal sistemlerin (Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi, Karadeniz sistemi vb.) kullanıldığı söylenebilir. Taksim eğitimine, lisans düzeyinde Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi kapsamında yer verildiği görülmektedir. Erdamar-Koç (2010) çalışmasında, ders çalışmaya yönelik tutumun, kendini başarılı algılama ve öğretim elemanına yönelik olumlu tutumun, verimli ders çalışma stratejilerini kullanmada etkili olduğunu belirlemiştir. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak öğretmen adaylarının ders çalışmaya yönelik tutumları ile kendine ve öğretim elemanlarına yönelik algıları olumlu hale getirilerek verimli ders çalışma stratejilerini kullanmaları sağlanabilir. Bu araştırma sonuçlarına dayanarak, tutumların olumlu hale getirilmesiyle ders çalışmadaki verimliliğin arttırılabileceği düşünülebilir. Dolayısıyla, öğrencilerin taksime karşı tutumlarının olumlu hale getirilmesinin, taksim çalışmalarındaki verimliliği arttırılabileceği söylenebilir.

Bu çalışmada, geliştirilen ölçek kapsamında elde edilen alt boyutlar “taksim yapmaya yönelik kaygı”, “taksim yapmaktan haz alma” ve “taksim eğitsel katkısı” olmak üzere 3 faktörden oluşmaktadır. Bu alt boyutlar açısından değerlendirildiğinde, taksim yapmaya ilişkin bu faktörlerin her biri taksim eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirme için üç ana odak noktası olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, araştırma kapsamında geliştirilen TYYTÖ öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesine ve bu yolla taksim yapmaya ilişkin daha olumlu tutumların geliştirilmesi konusunda çözüm önerileri sunmaya katkı sağlayabilir.

5.3. Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda getirilen öneriler aşağıda verilmiştir:

1. Araştırma sonucunda geliştirilen TYYTÖ, geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş bir ölçek olması sebebiyle, müzik eğitimi kurumlarında öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesinde kullanılabilir.

2. Öğrencilerin taksime yönelik tutumları, yaş, cinsiyet, ekonomik durum, akademik başarı, bireysel çalgı türü, çalgı eğitimi düzeyi vb. değişkenler açısından başkaca araştırmalarda incelenebilir.
3. Öğrencilerin taksime yönelik tutumları ile bireysel çalgılarına yönelik tutumları arasındaki ilişki başkaca çalışmalarda araştırılabilir.
4. Öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını etkileyen faktörler araştırılabilir.
5. Taksim yapmaya yönelik olumsuz tutuma sahip öğrenciler belirlenerek tutumlarının olumsuz yönde olmasının nedenleri araştırılabilir. Ayrıca, bu olumsuz tutumların nedenlerine yönelik farklı çalışmalar yapılabilir.
6. Müzikte doğaçlama eğitiminin öğrencilerin taksime yönelik tutumları üzerindeki etkisi araştırılabilir.
7. Öğrencilerin taksim yaparken kullandıkları yöntemler ile taksim yapmaya yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenebilir.
8. Taksim türlerinin, öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumları üzerindeki etkisi araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğu, O. (1989). *Taksim nedir nasıl yapılır?*. İzmir: İhlâs A.Ş. İzmir Tesisleri.
- Akdoğu, O. (1996). *Türk müziğinde türler ve biçimler*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Alpa, R. (2009). *Necdet Yaşar'ın tanbur taksimlerinin makamsal ve teknik analizi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.
- Altınköprü, H. (2017). *Geleneksel Türk sanat musikisinde makam geçkileri*. İzmir: Ege Üniversitesi Rektörlüğü Basımevi Müdürlüğü.
- Altınköprü, H. (2018). Geleneksel Türk sanat müziğinde makam geçkileri. *Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Dergisi*, 12, 1-11. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/548053>
- Aras, A. (2011). Müzik bölümü lisans öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi: Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı örneği. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 509-524. Erişim adresi <https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/5672/makaleler/31/2/arastirmax-muzik-bolumu-lisans-ogrencilerinin-umutsuzluk-duzeylerinin-belirlenmesi-hacettepe-universitesi-ankara-devlet-konservatuvari-ornegi.pdf>
- Aydemir, O. (2010). *Şükrü Tunar'ın klarnet taksimleri ve yorumları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Aykaç, N. (2014). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bakıoğlu, Ç., ve Kurtuldu, M. K. (2015). Piyano dersine yönelik tutum ölçeğini geliştirme çalışması. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 33-39. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/download/article-file/19125>
- Balcı, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Başaran, İ. E. (2013). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Behar, C. (2016). *Saklı mecmua Ali Ufki'nin Bibliothèque Nationale de France'taki [turc 292] yazması*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bilen, S. (1995). *İşbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki etkileri*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir.
- Bilgin, K. (2011). *Necdet Yaşar'ın taksimlerinden hareketle tanbur etüdüleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cangal, N. (2011). *Müzik formları*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Çalhan, N., ve Yokuş, H. (2019). Kanun öğrencilerinin taksim yapmaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (15), 91-104. doi: 10.31722/ejmd.668525

- Çam, M. O., ve Baysan-Arabacı, L. (2010). Tutum ölçeği hazırlamada nitel ve nicel adımlar. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 12(2), 59-71. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/984349>
- Demir, E. (2013). *Kayıp verilerin varlığında iki kategorili puanlanan maddelerden oluşan testlerin psikometrik özelliklerinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Demirel, Ö. (2017). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirtaş-Madran, H. A. (2012). *Tutum, tutum değişimi ve ikna*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Doğan, M., ve Çilden, Ş. (2017). Keman dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 57, 362-375. Erişim adresi http://www.asosjournal.com/Makaleler/2130284090_12970%20Merih%20DO%c4%9eAN.pdf
- Doğan-Sevinç, H. (2012). *Meşk sistemi bağlamında taksim formunda üslûb üzerine bir çalışma*, (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Duygulu, M. (2014). *Türk halk müziği sözlüğü*. Ankara: Pan Yayıncılık.
- Edwards, J. S., & Edwards, M. C. (1971). A scale to measure attitudes toward music. *Journal Of Research in Music Education*, 19(2), 228-233. Erişim adresi https://www.jstor.org/stable/3343828?seq=1#metadata_info_tab_contents.
- Ekici, T. (2012). Bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *GEFAD / GUJGEF*, 32(3), 557-569. Erişim adresi <http://gefad.gazi.edu.tr/article/view/5000078386/5000072609>
- Erdamar-Koç, G. (2010). Öğretmen adaylarının ders çalışma stratejilerini etkileyen bazı değişkenler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (38), 82-93. Erişim adresi http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/shw_artcl-445.html
- Eroğlu, S. (2014). *Mehmet Bitmez'in taksimleri üzerine bir araştırma*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları.
- EÜ, TSM. Çalgı Eğitimi Ders İçeriği, Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı. Erişim adresi <https://ebys.ege.edu.tr/ogrenci/ebp/organizasyon.aspx?kultur=tr-TR&Mod=1&Menu=0>
- Fidan, N. (1996). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Alkim Yayınevi.
- Fortney, P. M. (1992). The construction and validation of an instrument to measure attitudes of students in high school instrumental music programs. *Contributions to Music Education*, (19), 32-45. Erişim adresi <https://www.jstor.org/stable/24127395>
- Graham, D. (1998). Teaching for creativity in music performance. *Music Educators Journal*, 84(5), 24-28. Erişim adresi https://www.jstor.org/stable/3399126?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents
- Gül, M. D. (2002). *Kemançah ile çahargah makamında taksim yaparken şube kuruluşları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.

- Günaydın, N. (2018). *Türk makam müziğinde taksim ve çalışma yöntemi olarak şarkı formunun kullanımı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Gürbüz, H. (2010). *Meşk sistemi, Türk musikisine katkıları ve günümüze yansımaları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Gürel, M. (2016). Nubar Tekyay'a ait hüzzam keman taksiminin analizi. *Akademik Sanat; Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 1(1), 94-109. Erişim adresi <http://static.dergipark.org.tr/article-download/c31d/c308/6cad/imp-291381-0.pdf?>
- Güven, B. (2008). İlköğretim öğrencilerinin öğrenme stilleri, tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12, 35-54. Erişim adresi <https://docplayer.biz.tr/8793296-Ilkogretim-ogrencilerinin-ogrenme-stilleri-tutumlari-ve-akademik-basarilari-arasindaki-iliskinin-incelenmesi-bulent-guven.html>
- Işıkoğlu, M. A. (2017). *Kayıp veri ile baş etme yöntemlerinin ölçme değişmezliğine etkisi açısından karşılaştırılması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum algı iletişim*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Judet, E. P. (2000). *Prens Dimitrie Cantemir Türk musıkisi bestekârı ve nazariyatçısı*. (S. Alımdar Çev.). İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Kağıtçıbaşı, Ç., ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden bugüne insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kahyaoğlu, Y. (2009, Eylül). *Geleneksel türk müziği eğitiminde metod ihtiyacı ve kanun metodları üzerine bir inceleme*. 8. Ulusal Müzik Sempozyumunda sunulmuştur, Samsun.
- Kaplan, E. (2017). *Caz doğaçlamasında melodi sazlarının zamansal ve dokusal kurgu ve davranış modellerinden hareketle vokal doğaçlama olanaklarının genişletilmesi. Geleneksel uygulamalar ve yeni yöntemler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Karadeniz, M. E. (2012). *Türk musikisinin nazariye ve esasları*. İstanbul: Türkiye İş Bakansı Kültür Yayınları.
- Karslı, M. D. (2012). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, A., Bozaslan, H., ve Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 208-225. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/787018>
- Kazazoğlu, İ. (2017). Geleneksel kanun icracısı örneği olarak vecihe daryal ve hicaz taksiminin tahlili. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 5(1), 1500-1522. Erişim adresi <http://dergipark.org.tr/tr/pub/rastmd/issue/36962/466576>
- Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 294-307. Erişim adresi <http://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/2123/562>

- Keçeli, İ. (2015). *Erol Deran'ın İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'nda icra ettiği 4 taksimın makamsal analizi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Kurtuldu, M. K. (2011). Yürütücü bilişe dayalı bireysel tutumların piyano çalma başarısına etkisi. *Milli Eğitim*, (190), 41-53. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/442553>
- Küçükosmanoğlu, H. O. (2015). An attitude scale on individual instrument and individual instrument course: validity-reliability research. *Academic Journals*, 10(8), 1276-1283. Erişim adresi <https://pdfs.semanticscholar.org/ee2e/a524081217f97cdf82c8b07c0b73b1237955.pdf>
- Küçükosmanoğlu, H. O., Babacan, E., Babacan, M. D., ve Yüksel, G. (2016). Müzik eğitiminde çalgı çalışma yöntemleri ölçek geliştirme çalışması. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(13), 189-198. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/716808>
- Mercin, L., ve Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 14-20. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/787186>
- Merisuo Storm, T. (2007). Pupils' attitudes towards foreign – language learning and the development of literacy skills in bilingual education. *Teaching and Teacher Education*. 23(2), 226-235. Erişim adresi <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0742051X06000722>
- Önder, Y. (2014). *Mesleki müzik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin deşifre becerilerine ilişkin öz yeterlilik algıları ve tutumları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Ördekci, Ş. (2016). İlkokul dördüncü sınıf öğrencileri için hazırlanan müzik eğitiminde öğrenmeyi kolaylaştırıcı görsel materyallerin kullanımına ilişkin bir inceleme, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Afyonkarahisar.
- Özalp, M. N. (1992). *Türk mûsikîsi beste formları*. TRT Genel Sekreterlik Basım ve Yayın Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 239.
- Özalp, N. (2000). *Türk mûsikîsi tarihi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özdemir, A. T., ve Levendoğlu-Öner, N. O. (2011). Ud icra geleneğinde Cinuçen Tanrıkorur ekolünün uzal taksim üzerinden yansımaları. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(3), 325-337. Erişim adresi <https://docplayer.biz.tr/23926260-Ud-gcra-gelenegnde-cgncucen-tanrikorur-ekolunun-uzal-taksgm-uzergnden-yansimalari-a.html>
- Özen, N. (2004). Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 57-63. Erişim adresi <http://www.gefad.gazi.edu.tr/en/download/article-file/77318>
- Özkan, İ. H. (2015). Türk mûsikîsi nazariyatı ve usûlleri kudüm vevleleri. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Özmenteş, G. (2006). Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 5(1), 23-29. Erişim adresi

https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makale-goruntule&id=AWXw4tF5HDbCZb_mQxjN

- Özmenteş, S. (2005). Müzik eğitiminin boyutları ve çalgı eğitimi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 89-98. Erişim adresi https://www.academia.edu/1631951/M%C3%9CZ%C4%B0K_E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M%C4%B0N%C4%B0N_BOYUTLARI_ve_%C3%87ALGI_E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M%C4%B0
- Özmenteş, S., ve Özmenteş, G. (2009). Çalgı çalışmaya ilişkin tutum, bireysel özellikler ve performans düzeyi ilişkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 353-360. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/817951>
- Öztuna, Y. (2000). *Türk musikisi kavram ve terimleri ansiklopedisi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Pierce, R., Stacey, K., & Barkatsas, A. (2007). A scale for monitoring students' attitudes to learning mathematics with technology. *Computers and Education*, 48, 285-300. Erişim adresi <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360131505000151>
- Rula L. D. (2006). University students' beliefs about learning English and French in Lebanon. *Computer Science*, (34), 80-96. Erişim adresi <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0346251X05000977>
- Sakallı Uğurlu, N. (2018). *Sosyal psikolojide tutumlar ve tutum değişimi*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Saygı, C. (2010). Attitude scale development study in relation to music teaching course. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 5451-5457. Erişim adresi <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810009298>
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Shaw, C. N., & Tomcala, M. (1976). A music attitude scale for use with upper elementary school children. *Journal of Research in Music Education*, 24(2), 73-80. Erişim adresi https://www.jstor.org/stable/3344938?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Smith, D. T. (2009). Development and validation of a rating scale for wind jazz improvisation performance. *Journal of Research in Music Education*, 57(3), 217-235. Erişim adresi <https://www.jstor.org/stable/40343728>
- Soycan, M., ve Hamzaoğlu Birer, A. R. (2018). Piyano dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 13(11), 1237-1248.
- Sözer, V. (2005). *Müzik ansiklopedik sözlük*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Stuckhardt, M. H., & Morris, J. W. (1980). The development of a scale to measure attitudes held toward arts education. *Studies in Art Education*, 21(2), 50-56. Erişim adresi <https://www.jstor.org/stable/1320149>
- SÜ, Meslek Sazı Ders İçeriği, Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı. Erişim adresi https://www.selcuk.edu.tr/dilek_sabanci_devlet_kons/geleneksel_turk_muzigi/Web/Sayfa/Ayrinti/3811/tr
- Sünbül, M. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Şahin Kürşad, M., ve Nartgün, Z. (2015). Kayıp veri sorununun çözümünde kullanılan farklı yöntemlerin ölçüklerin geçerlik ve güvenilirliği bağlamında karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 6(2), 254-267. Erişim

adresi

https://www.researchgate.net/publication/297604830_Kayip_Veri_Sorununun_Cozumunde_Kullanilan_Farkli_Yontemlerin_Olceklerin_Gecerlik_ve_Guvenirligi_Baglaminda_Karsi

- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tarman, S. (2016). *Müzik eğitiminin temelleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Taşpınar, M. (2017). *Kuramdan uygulamaya öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Topoğlu, O., ve Erden, E. (2012). Bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, (31), 1-11. Erişim adresi <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/bireysel-calgi-egitimi-dersine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf>
- Torun, M. (2000). *Ud metodu gelenekle geleceğe*. İstanbul: Çağlar Yayınları.
- Tufan, E., ve Güdek, B. (2008). Pişano dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 75-90. Erişim adresi <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/piyano-dersi-tutum-olcegi-toad.pdf>
- Turan Engin, D. (2012). *Müzişyenlerin kişilik özellikleri, çalgılarına yönelik tutumları ve motivasyon düzeylerinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Turanlı, N., Karakaş Türker, N., ve Keçeli, V. (2008). Matematik alan derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 254-262. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87552>
- Tyson, E. H. (2005). The rap music attitude and perception (RAP) scale: scale development and preliminary analysis of psychometric properties. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, (11), 59-82. Erişim adresi https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J137v11n03_04?casa_token=bKtmodG3EYwAAAAA:HHbKvDrUxg8FbHheURxpJ6GFPOzKjRmeKnrd19MQaasNpOqtPOMZ0Q3g5P5ZSC82a12NAJBQkYD2
- Uçal-Canakay, E. (2006, Nisan). *Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulmuştur, Denizli.
- Uçan, A. (1994). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'de cumhuriyetin ilk altmış yılındaki durum*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Ankara: Evrensel Müzişkevi.
- Uçar, E. (2011). *Çalgı çalma eğitimini etkileyen sosyo-kültürel etkenler (malatya-sivas karşılaştırması)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Sivas.

- Umuzdaş, S. (2012). Viyolonsel dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 11(2), 472-479. Erişim adresi http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/S_Umuzdas.pdf
- Uslu, M. (1998). *Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (45), 109-127. Erişim adresi <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/1753-20110604161619-5-tamam.pdf>
- Varış, Y. A., ve Cesur, D. (2012). Ortaöğretim düzeyi müzik dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy NWSA-Fine Arts*, 7(4), 361-374. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/186521>
- Vural, F. (2019). *Kanuni hacı arif bey ve kanuni vecihe daryal taksimlerinin icra teknik analizleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Yahya, G. (2000). *Yorgo Bacanos’un ud taksimleri*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Yahya-Kaçar, G. (2009). *Türk müsikisi üzerine görüşler (analiz ve yorumlar)*. Ankara: Maya Akademi.
- Yalçinkaya, B., ve Eldemir, A. C. (2013). Bireysel çalgı dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 29-36. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/182867>
- Yazıcı, T. (2016). A study of developing attitude scale for piano teaching. *Academic Journals*, 11(7), 358-370. Erişim adresi <https://eric.ed.gov/?id=EJ1094374>
- Yener, S. (2004). *Bilgisayar destekli analiz yoluyla geleneksel Türk sanat müziği hicaz taksimlerinde kalıplaşmış ezgilerin araştırılması*, (Yayımlanmamış Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Yener, S. (2009, Eylül). *Türkiye’de güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri müfredat programlarının karşılaştırmalı analizi*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulmuştur, Samsun: OMÜ Sahnesi Atakum.
- Yılmaz, Z. (1994). *Türk müsikisi dersleri*. İstanbul: Çağlar Yayınları.
- Yokuş, H., ve Yokuş, T. (2010). *Müzik ve çalgı öğrenimi için strateji rehberi I: Öğrenme stratejileri*. Ankara: Pegem Akademi.
- YÖK, (2018). Müzik Öğretmenliği Lisans Programı. Erişim adresi (https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf).

EKLER

Ek 1. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul'u İzni:

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARI

Protokol No : 190259

Karar No : 12

Araştırma Yürütücüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi NURTEN ÇALHAN

Kurumu / Birimi

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ / MÜZİK

Araştırmanın Başlığı

TAKSİM YAPMAYA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Başvuru Formunun Etik Kurula
Geldiği Tarih

26.12.2019

Başvuru Formunun Etik Kurulda
İncelendiği Tarih

İlk İnceleme Tarihi : 06.01.2020
1. Düzeltme Tarihi : 12.01.2020

Karar Tarihi

23.01.2020

KARAR : UYGUNDUR

AÇIKLAMA :Beyana esas izinlerin alınması ve başvuru formunda beyan edilen veri formlarının dışına çıkılmaması şartıyla araştırmanın uygulanabilirliği konusunda bilimsel araştırmalar etiği açısından bir sakınca yoktur.

Prof. Dr. Ali AKAR
Üye

Prof. Dr. Haşim OLGUN
Başkan

Prof. Dr. Ayşe OĞUZ ÜNVER
Üye

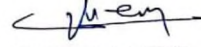

Prof. Dr. Betül ALTUNTAŞ
Üye

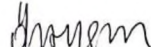

Prof. Dr. Kılıçhan BAYAR
Üye

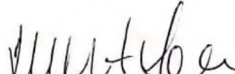
Prof. Dr. Mehmet Gürhan KARAKAYA
Üye

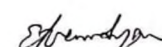
Prof. Dr. Mustafa TEKE
Üye

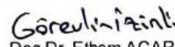
Prof. Dr. Özcan SAYGIN
Üye

Prof. Dr. Umut AVCI
Üye

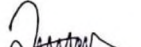
Doç. Dr. Ekrem AYAN
Üye

Doç. Dr. Ethem ACAR
Üye

Doç. Dr. Müesser ÖZCAN
Üye

Doç. Dr. Zafar DURDU
Üye

Ek 2. Uygulama Yapılan Üniversitelerin Uygulama İzinleri:

Evrak Tarih ve Sayısı: 11/02/2020-E.5670

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Devlet Konservatuvarı

Sayı : 64473906-044-
Konu : Araştırma İzni

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

İlgi : 06/02/2020 tarihli ve 70813604-663.08-E.5174 sayılı yazı.

İlgi yazı gereği; Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Nurten ÇALHAN (1843130004)'ın, "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı bahar yarıyılında öğrenim gören Devlet Konservatuvarı öğrencilerine yönelik ölçekleri uygulama yapması kendisi bizzat ilgilenmesi durumunda uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Uğur TÜRKMEN
Müdür

Evrak Doğrulamak İçin : Dogrula/8VB0HH5

Adres: Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Kampüsü, Gazlıgöl Yolu, 03200,
AFYONKARAHISAR
Telefon: 0 272 228 12 13 Faks: 0 272 216 33 07
e-Posta: konservatuvar@aku.edu.tr

Bilgi için: Ayşegül Öksüm
Unvanı: Memur

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Aksaray Üniversitesi - Özel Sekreterlik
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Tarih: 18.12.2019
Seri: 45333631-302.08-E.00000471072

E0000471072

Sayı : 45333631-302.08
Konu : İzin (Nurten ÇALHAN)

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

- İlgi a) 09.12.2019 tarih ve E.127041 sayılı yazınız.
b) Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın 17.12.2019 tarihli ve 470799 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" konulu tez çalışması kapsamındaki ölçekleri Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda Bireysel Çalgı Dersi kapsamında Türk Müziği Çalgı Eğitimi alan 1., 2., 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğrencilere uygulayabilme talebi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Ayhan ÖZÇİFÇİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK:İlgi Yazı Örneği

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR
19/12/2019

Serdar ÖZBAY
Bilgisayar İşletmeni

Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
Adres: Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, Bahçesaray
Mahallesi 68100 Aksaray
Tel: 03822883128

Bilgi için: serdarozbay@aksaray.edu.tr
Fax: 03822883139

WEB: www.aksaray.edu.tr

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr/apl?ayniden=d9cedc05-a431-40fc-99b5-fa685357ac47> kodu ile erişebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

Evrak Tarih ve Sayısı: 24/12/2019-E.40310

T.C.
ANKARA HACI BAYRAM VELİ
ÜNİVERSİTESİ
Türk Müziği Devlet Konservatuarı Müdürlüğü

Sayı : 50854910-399-
Konu : İzin İşleri (Nurten ÇALHAN)

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 10/12/2019 tarihli ve 13349523-399- 38738 sayılı yazı.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın tez çalışması için Konservatuarımız öğrencilerine yazı ekinde belirtilen ölçekleri kullanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. İlhan ÜZÜLMEZ
Konservatuar Müdürü V.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 29202147-300-E.1900359635
Konu : Tez Çalışması (Nurten ÇALHAN)

16.12.2019

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 10.12.2019 tarihli ve 88179374-300-E.1900354845 sayılı belge.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 1843130004 numaralı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "*Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*" başlıklı tez çalışması kapsamında 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz-bahar yarıyıllarında Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine ölçek uygulama talebi, ders akışını bozmayacak şekilde bizzat kendisi yapması koşuluyla Dekanlığımızca uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof.Dr. Kemal DOYMUŞ
Dekan

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2314001
Elektronik A : <http://www.atauni.edu.tr/#kazim-karabekir-egitim-fakultesi>

Bilgi: Lütfi Yağar TUTUK
Faks: +90 442 2314288
E-Posta: kkegtfak@atauni.edu.tr

Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
<https://ubys.atauni.edu.tr/ERMS/Record/Confirmation/Confirmation?code=443D89B7C8F>

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türk MüsİKİSİ Devlet Konservatuarı Müdürlüğü

Sayı : 67980127-300-E.2000032427
Konu : Tez Çalışması (Nurten ÇALHAN)

30.01.2020

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 10.12.2019 tarihli ve 88179374-300-E.1900354845 sayılı belge.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 1843130004 numaralı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "*Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*" başlıklı tez çalışması kapsamında 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz-bahar yarıyıllarında Konservatuvarımız 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerine ölçekleri uygulayabilmesi talebi ile ilgili adı geçen Üniversitenin teklifi Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Nesrin FEYZİOĞLU
Müdür

Atatürk Üniversitesi Yerle kesi Batı Kampüsü 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2316205
Elektronik A : <http://www.atauni.edu.tr/#!/birim=turk-musikisi-devlet-konservatuarı>
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Hasan KARAMAN
E-Posta: konservatuaradm@atauni.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik mza Kanununun 5. maddesi gere ince güvenli elektronik imza ile imzalanmış tır.
<https://ubys.atauni.edu.tr/ERMS/Record/Confirmation/Confirmation?code=2EF55B4E68A>

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 68508712-100-
Konu : Anket İzni

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Bila tarih ve E.127041 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazınız ile Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında, 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz-Bahar Yarıyıllarında Üniversitemiz Konservatuar öğrencilerine uygulama yapma talebi Üniversitemizce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Eyyüp TANRIVERDİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK :
1 Yazı

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebelge.dicle.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEKAK6S7Z

Dicle Üniversitesi Rektörlüğü, 21280-Diyarbakır
Telefon:+90 412 241 10 10 Faks:+90 412 241 10 54
e-Posta oidb@dicle.edu.tr Elektronik Ağ:http://www.dicle.edu.tr
Kep Adresi : dicleuniversitesi@hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Meral Özgelik
Evrak Pin Kodu: 13222
Ayrıntılı bilgi irtibat tel.: 2374

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 20/03/2020-E.93386

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Devlet Türk Musikisi Konservatuarı
Öğrenci İşleri

Sayı : 64929158-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Nurten ÇALHAN)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24/02/2020 tarihli ve 62473 sayılı yazı.

İlgi yazınıza istinaden, adı geçen yüksek lisans programı öğrencisinin tez çalışmasını tamamlayabilmesi için Konservatuarımız öğrencileri ile yapmak istediği anket uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Muharrem Hakan CEVHER
Müdür

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı :87841438/605.01/E.26963
Konu :Ölçek Uygulama Talebi

13/12/2019

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kötekli Mh. PK:48000 Mentese/MUGLA

İlgi :09/12/2019 tarihli, 127041 sayılı ve "İzin İşleri" konulu yazı

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında Üniversitemiz Türk Sanat Müziği Çalgı Eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerine ölçek uygulama talebi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Şehmus DEMİR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 16/01/2020-E.571

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Antakya Devlet Konservatuarı Müdürlüğü

Sayı :25515837-302.08.01-
Konu :Ölçek Uygulama İzni (Nurten
ÇALHAN)

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Kötekli Mh. PK:48000 Mentese/MUĞLA

İlgi :28677689-302.08-E.127041 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 1843130004 numaralı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında hazırladığı ölçeğini, 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz-Bahar Yarıyılarında Üniversitemiz öğrencilerine uygulayabilmesi için Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığının 10/01/2020 tarihli ve 01/02 sayılı kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Hasan KAYA
Rektör

EK :
Karar (2 Sayfa)

Mevcut Elektronik İmzalar

HASAN KAYA (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlüğü - Rektör) 16/01/2020 12:25

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://dogrula.mku.edu.tr/enVision-Sorgula/belgedogrulama.aspx?V=BE84LB9E3>

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Yeşim Ala

Tel: : (Dahili:)

Faks:

E-Posta: :

Elektronik ağ:

Üzerinde doküman numarası bulunmayan dokümanlar kontrolsüz dokümandır.

**HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARARLARI**

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	SAYFA NO
10.01.2020	01	02	1/2

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 10.01.2020 tarihinde Başkan Prof. Dr. Seval YAVUZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

KARAR-2: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Öğretim Elamanı Doç Dr. Hamit YOKUŞ danışmanlığında Nurten ÇALHAN tarafından gerçekleştirilecek “**Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi**” başlıklı tez çalışması için hazırlanan ölçek, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında değerlendirilmiş olup araştırmacının, bağlı bulunduğu Üniversiteden Etik Kurul izni alması suretiyle anket çalışmasını Üniversitemizde gerçekleştirmesinin uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

İMZA Prof. Dr. Seval YAVUZ Başkan		
İMZA Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ Bşk. Yrd.	İMZA Prof. Dr. Jale ÖZTÜRK ÜYE	İMZA Prof. Dr. Hatice PAMİR ÜYE
İMZA Prof. Dr. Melis MİNİSKER ÜYE	İMZA Prof. Dr. Murat TEK ÜYE	İMZA Prof. Dr. Tülin URAL ÜYE

Evrak Tarih ve Sayısı: 13/12/2019-E.96390

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 92512750-300
Konu : Uygulama İzni (Nurten ÇALHAN)

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 11/12/2019 tarihli ve 95682 sayılı yazısı,

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nurten ÇALHAN "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" konulu tezi kapsamında, Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı öğrencilerine yönelik ölçek uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır

Prof.Dr. İlhan ERDEM
Dekan

Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi A Blok Merkez Kampüsü/44280 Malatya
Telefon No: 0 422 3774188- 0 422 3774242 Faks No: 0 422 3410042
E-Posta: egitim_dekanlik@inonu.edu.tr İnternet Adresi:
<https://www.inonu.edu.tr/cms/egitim>

Bilgi İçin: Murat YOLDAŞ
Unvan: Memur
Telefon No: 3030-5095

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türk Musikisi Devlet Konservatuarı

Sayı : 67278750-000-E.9669/203
Konu : Anket hk.

07.02.2020

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinin 125536 sayılı yazısı.

İlgi yazıdaki anket destek talebi Konservatuvarımız Çalgı Bölüm Başkanlığı tarafından değerlendirilmiş olup, anket formları ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

(E-İmza)
Prof. Serpil MURTEZAOĞLU
Müdür

Ek:

- 1- Çalgı Bölüm Başkanlığının 07.02.2020 günlü yazısı ile anket formları.
- 2- Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinin 125536 sayılı yazısı.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belgeyi <http://dogrulama.itu.edu.tr> adresi üzerinde doğrulayabilirsiniz. Doğrulama kodu: HZZ*4MGJ2Y

Telefon No: 90-212-2489087-2130

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Ali DEMİRTAŞ
E-mail: alidemirtas@itu.edu.tr

763475

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 32469041-399-E.13151
Konu : Anket Çalışması İzni Hk.

12/12/2019

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 09/12/2019 tarihli ve E.127041 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınıza istinaden, Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 1843130004 numaralı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın, Doç.Dr. Hamit YOKUŞ'un danışmanlığında yürüttüğü "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında, 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Güz-Bahar Yarıyıllarında Üniversitemiz Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesinde Bireysel Çalgı Dersi kapsamında Türk Sanat Müziği Çalgı Eğitimi alan 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile anket çalışması yapabilmesi talebinin Üniversitemiz Rektörlüğünce uygun görüldüğüne ilişkin olur yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Refik POLAT
Rektör

Ek: Olur Yazısı (36 sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Rektörlüğüne (Öğrenci İşleri Daire
Başkanlığı)

Bilgi:
Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım
Fakültesi Dekanlığına
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına
Koruma ve Güvenlik Amirliğine

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.karabuk.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BE8ABK5AK

Adres: Demir Çelik Kampüsü Rektörlük Binası Merkez/Karabük
Telefon (370) 418-8000 Faks(370) 418-9406
e-Posta: genelsekreterlik@karabuk.edu.tr Elektronik Ağ: <http://gensek.karabuk.edu.tr>

Bilgi için: Oktay ÇATMA
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: (370) 418-8014 Dahili: 8014

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 96053312-044-E.52117
Konu : Anket İzni Hk. (Nurten ÇALHAN)

27/12/2019

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 10/12/2019 tarihli ve 16694033-044-E.49193 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda belirtilen Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "*Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*" başlıklı tez çalışması kapsamında 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz-bahar yarıyılarında Fakültemizde ölçek uygulaması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Ahmet Hamdi TOPAL
Dekan (Rektör Uhdesinde)

Ek: Yazı

Adres: Aktekke mah. Yalçın Cad. Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi 37100 Kastamonu / TÜRKİYE
Telefon: (0 366) 280 33 01 Faks: (0 366) 212 33 53
Elektronik Ağ: <http://www.kastamonu.edu.tr>

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://ebys.kastamonu.edu.tr/sorgu/sorgula.aspx> adresinden 086H-RRGS-0800 kodu ile yapılabilir.

Evrak Tarihi : 20.12.2019

MSKU-132203

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 89241861-302.08-E.132203
Konu : İzin İşleri

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : EĞİTİM BİLİMLERİ BÖLÜM BAŞKANLIĞI'nın 20.12.2019 tarihli ve 14988706-302.08-E.131928 sayılı yazısı

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 1843130004 numaralı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında, 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz-Bahar Yarıyıllarında Bireysel Çalgı Dersi kapsamında Türk Sanat Müziği Çalgı Eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerine ekte belirtilen ölçekleri incelenmiş olup uygulama talebi Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Bilal DUMAN
Dekan V.

Bu belgenin aslı elektronik imzalıdır. <https://ebds.mu.edu.tr> adresinden 52FBT9-2KLUZK kodu ile doğrulayabilirsiniz.

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ KÖTEKLİ KAMPÜSÜ
KÖTEKLİ MENTEŞE/MUĞLA
Telefon No: (0252) 211-1761 / Faks No: (0252) 211-1762
e-Posta: egitim@mu.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.egitim.mu.edu.tr/>

Bilgi için: Ramazan ÇINAR
Şef
Telefon No: null

Evrak Tarih ve Sayısı: 10/02/2020-8085

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 46810852-302.08.01-E.8085
Konu : Uygulama İzni (Nurten ÇALHAN)

10/02/2020

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 07/02/2020 tarihli ve 69972237-302.08.01-E.7744 sayılı yazınız.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 1843130004 numaralı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "*Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*" başlıklı tez çalışması için 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1., 2., 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğrencilere anket uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğine ve bilgilerinize arz ederim.

e-izmalıdır
Prof. Dr. Bekir ÇINAR
Dekan V.

Ek: Bölüm Başkanlığı Yazısı (1 sayfa)

Evrak Tarih ve Sayısı: 11/02/2020-8354

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Müdürlüğü

Sayı : 14948254-302.08.01-E.8354
Konu : Uygulama İzni (Nurten ÇALHAN)

11/02/2020

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 07/02/2020 tarihli ve 69972237-302.08.01-E.7744 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız incelenmiş olup, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı Bahar yarıyılında Konservatuarımız Türk Müziği Bölümünde öğrenim gören Bireysel Çalgı dersi kapsamında Türk Sanat Müziği Çalgı Eğitimi alan 1, 2, 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile Müzikoloji Bölümündeki 2. ve 3. sınıf öğrencilerine ölçek uygulama isteği bölümlerden alınan görüşe göre uygun bulunmuştur.

Gereğine arz ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Hasan USLU
Yükseköğretim Müdürü V.

Evrak Tarih ve Sayısı: 14/02/2020-E.17462

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Dilek Sabancı Devlet Konservatuarı Müdürlüğü

Sayı : 47233972-044/ 3504
Konu : Anket izni (Nurten ÇALHAN)

14/02/2020

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 06/02/2020 tarihli, 14175 sayılı yazı

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 1843130004 numaralı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında Konservatuvarımızda öğrenim gören Bireysel Çalgı dersi kapsamında Türk Sanat Müziği Çalgı Eğitimi alan 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerine ekte belirtilen ölçekleri uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Dilek ZERENLER
Devlet Konservatuarı Müdürü

Evrak Doğrulama İçin : https://evrakdogrulama.selcuk.edu.tr/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BEKVLKVUO

Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Yerleşkesi PK:42075 Selçuklu/KONYA

Bilgi için: Veli BİRTEK Tel:34825 Faks:3322410188

e-Posta :konservatuvar@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ :www.selcuk.edu.tr

selcukuniversitesi@hs01.kep.tr

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 97388707-100-E.33511
Konu : Ölçek Uygulama İzni

11/12/2019

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA
Kötekli Mh. PK:48000 Mentese/MUĞLA

İlgi yazı gereği, Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 1843130004 numaralı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında, 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz-Bahar Yarıyıllarında Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Bireysel Çalgı Dersi kapsamında Türk Sanat Müziği Çalgı Eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerine ölçek uygulama talebi Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

Prof.Dr. Ünal KILIÇ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : https://cbkapp1.cumhuriyet.edu.tr/enVision/validate_doc.aspx?V=BEL54T46Z

Adres : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı Sivas
Telefon : 0 346 219 1224 Belgegeçer : 0 346 219 1037
e-Posta : egitim@cumhuriyet.edu.tr Elektronik Ağ : www.cumhuriyet.edu.tr

Bilgi için : Aydan Demet YILMAZ
Unvanı : Bilgisayar İşletmeni

Evrak Tarih ve Sayısı: 16/12/2019-E.16818

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 75548883-300-E.16818
Konu : Anket Çalışması

16/12/2019

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 09.12.2019 tarih ve 127041 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Nurten ÇALHAN'ın "**Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi**" başlıklı tez çalışması kapsamında, Türk Sanat Müziği Çalgı Eğitimi alan Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Bilim Dalı 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerimize ölçek uygulama isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Murat KAYRI
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Anket Çalışması (1 sayfa)

Evrak Doğrulama İçin : <http://ebelgedogrulama.yyu.edu.tr/en/Vision-Dogrulama/BelgeDogrulama.aspx?V=BE8V51271>

Adres: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Rektörlüğü Zeve Kampüsü 65080 Tuşba /
Van
Telefon: +90 432 2251701-04 / +90 4445065 Faks: +90 432 4865413
e-Posta: rektorluk@yyu.edu.tr Elektronik Ağ: <http://www.yyu.edu.tr>

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Nesip TEKİN
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Dahili No: +90 432 2251701-04 / +90 4445065

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 3. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Taslak Hali:

S. no.	İfadeler	(5) Kesinlikle Katılıyorum	(4) Katılıyorum	(3) Az Katılıyorum	(2) Katılmıyorum	(1) Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Taksim yapmayı severim.					
2.	Taksim yapmaktan zevk alırım.					
3.	Taksim yapmaya çekinirim.					
4.	Taksim yapmak beni strese sokar.					
5.	Taksim yapmayı sevmem.					
6.	Taksim yapmaya istekliyim.					
7.	Taksim yapmayı gereksiz buluyorum.					
8.	Çalgı dersi kapsamında taksim yapmaya yer verilmesi gerektiğini düşünmüyorum.					
9.	Taksim yapmanın çalgı eğitimime katkısı olduğunu düşünüyorum.					
10.	Taksim yaparken konsantre olmak benim için zordur.					
11.	Topluluk önünde taksim yapmak istemem.					
12.	Taksim yaparken telaşlanırım.					
13.	Notaya alınmış taksimleri icra etmek daha çok ilgimi çekiyor.					
14.	Taksim yaparken formunu tasarlamak beni endişelendirir.					
15.	Doğaçlama konusunda yetersiz olduğum için taksim yapmaktan kaçınırım.					
16.	Taksim yaparken özgün motifler kullanmayı önemserim.					
17.	Taksim yapmanın yaratıcılık yönümü geliştireceğini düşünüyorum.					
18.	Taksim yapmanın meslek hayatıma katkı sağlayacağına inanıyorum.					
19.	Hiçbir taksim türünde taksim yapmaktan çekinmem.					
20.	Belirli kalıplardan yola çıkarak taksim yapmayı daha çok severim.					

S. no.	İfadeler	(5) Kesinlikle Katılıyorum	(4) Katılıyorum	(3) Az Katılıyorum	(2) Katılmıyorum	(1) Kesinlikle Katılmıyorum
21.	Çalgıya hakim olmanın taksim yapmaya katkı sağlayacağına inamıyorum.					
22.	Taksim yapmaya yönelik başarımın çalgıya hâkimiyetimin artmasına katkı sağlayacağını düşünüyorum.					
23.	Taksim yapmak kendime olan güvenimi artırır.					
24.	Çalgı derslerinde taksime yer verilmesini önemsiyorum.					
25.	Çalgı dersi öğretmenimin beni taksim yapmaya teşvik etmesini isterim.					
26.	Taksim yaparken kendimi huzursuz hissedirim.					
27.	Kuramsal bilgisine tam hakim olmadığım makamlarda taksim yapmaktan hoşlanmam.					
28.	Taksim yaparken makamlar arası geçki yapmak beni endişelendirir.					
29.	Taksim yapmak bana sıkıcı geliyor.					
30.	Taksim yapmak ilgimi çekmiyor.					

Ek 4. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği:

S. no.	İfadeler	(5) Kesinlikle Katılıyorum	(4) Katılıyorum	(3) Az Katılıyorum	(2) Katılmıyorum	(1) Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Taksim yapmayı severim.					
2.	Taksim yapmaktan zevk alırım.					
3.	Taksim yapmaya çekinirim.					
4.	Taksim yapmak beni strese sokar.					
5.	Taksim yapmaya istekliyim.					
6.	Taksim yapmayı gereksiz buluyorum.					
7.	Taksim yapmanın çalgı eğitimime katkısı olduğunu düşünüyorum.					
8.	Taksim yaparken konsantre olmak benim için zordur.					
9.	Topluluk önünde taksim yapmak istemem.					
10.	Taksim yaparken telaşlanırım.					
11.	Taksim yaparken formunu tasarlamak beni endişelendirir.					
12.	Doğaçlama konusunda yetersiz olduğum için taksim yapmaktan kaçınırım.					
13.	Taksim yapmanın yaratıcılık yönümü geliştireceğini düşünüyorum.					
14.	Taksim yapmanın meslek hayatıma katkı sağlayacağına inanıyorum.					
15.	Taksim yapmaya yönelik başarımın çalgıya hâkimiyetimin artmasına katkı sağlayacağını düşünüyorum.					
16.	Çalgı dersi öğretmenimin beni taksim yapmaya teşvik etmesini isterim.					
17.	Kuramsal bilgisine tam hakim olmadığım makamlarda taksim yapmaktan hoşlanmam.					
18.	Taksim yaparken makamlar arası geçki yapmak beni endişelendirir.					
19.	Taksim yapmak ilgimi çekmiyor.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad: ÇALHAN, Nurten

Doğum Yeri ve Tarihi: Denizli, 24/07/1996

Eposta: calhanurten@gmail.com

Telefon: 534 982 97 77

EĞİTİM BİLGİLERİ

Derece	Kurum	Yıl
Lise	Denizli Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	2010-2014
Lisans	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2014-2018

İŞ TECRÜBESİ

Görev	Kurum	Yıl
Öğretim Elemanı	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	2019-2020

YAYINLAR

Çalhan, N., ve Yokuş, H. (2019). Kanun öğrencilerinin taksim yapmaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (15), 91-104. doi: 10.31722/ejmd.668525